

شماره چاپ: ۷۶۰

شماره ثبت: ۳۴۸

دوره دهم – سال دوم

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱

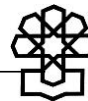
بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
۳۹. تحلیلی بر اعتبارات امور رفاه اجتماعی
(فصل سیمه اجتماعی و حمایتی)

معاونت پژوهش‌های اجتماعی – فرهنگی
دفتر: مطالعات اجتماعی

کد موضوعی: ۲۱۰
شماره مسلسل: ۱۵۶۷۰
دی‌ماه ۱۳۹۶

فهرست مطالب

خلاصه مدیریتی.....	۱
مقدمه	۵
۱. بررسی اعتبارات امور رفاه اجتماعی.....	۵
۱-۱. بررسی اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی در دستگاه‌های اجرایی	۵
۱-۲. بررسی اعتبارات برنامه‌های فصل بیمه‌های اجتماعی.....	۸
۱-۳. بررسی اعتبارات برنامه‌های فصل بیمه‌های حمایتی.....	۹
۱-۴. بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی فعال در حوزه بیمه‌های اجتماعی و حمایتی.....	۱۱
۲. نگاهی به تبصره‌های ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور	۲۸
۲-۱. بررسی تبصره‌های ماده واحده لایحه بودجه در حوزه حمایتی و بیمه‌های اجتماعی.....	۲۸
۲-۲. ردپای قوانین موضوعه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور.....	۳۰
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۳۱
پیشنهادها.....	۳۳
پیوست‌ها.....	۳۴
منابع و مأخذ.....	۴۵

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۳۹. تحلیلی بر اعتبارات امور رفاه اجتماعی (فصل بیمه اجتماعی و حمایتی)

خلاصه مدیریتی

اعتبارات امور رفاه اجتماعی در قالب پنج فصل امداد و نجات، بیمه‌های اجتماعی، حمایتی، توانبخشی و تحقیق و توسعه در امور رفاه اجتماعی پیش‌بینی شده است. بیش از ۹۶ درصد از اعتبارات امور رفاه اجتماعی به دو فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی اختصاص دارد. از این‌رو این گزارش به بررسی اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی و فصل حمایتی و دستگاه‌های مجری این دو حوزه می‌پردازد.

الف) خلاصه اعتبارات

- اعتبار امور رفاه اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۷۸۸,۲۲۴ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که نسبت به سال ۱۳۹۶ حدود ۵/۸ درصد رشد داشته است، اما این کل اعتبار امور رفاه اجتماعی نیست، زیرا به دلیل برخی تغییرات ساختاری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، اعتبار استانی بنیاد شهید و امور ایثارگران که رقمی بالغ بر ۱۱۴,۸۰۱ میلیارد ریال است در اعتبارات امور رفاه اجتماعی منظور نشده است. بررسی اعتبارات فصل حمایتی و برنامه‌های این حوزه نشان می‌دهد که حدود ۹۴,۰۰۰ میلیارد ریال از اعتبار بنیاد شهید و امور ایثارگران در فصل حمایتی و به تبع آن امور رفاه اجتماعی منظور نشده است و برای اینکه به داده واقعی برسیم باید اعتبار استانی بنیاد شهید و امور ایثارگران را به سرجمع اعتبار امور رفاه اجتماعی و فصل حمایتی اضافه کنیم. در این صورت سرجمع اعتبارات امور رفاه اجتماعی معادل ۸۸۲,۰۰۰ میلیارد ریال خواهد شد که به نسبت سال ۱۳۹۶ رشدی معادل ۱۸/۴ درصد را تجربه خواهد کرد که رشدی نامتعارف را به نسبت رشد بودجه عمومی کشور نشان می‌دهد. این امر ناشی از پرداخت دولت به دو صندوق بازنشستگی کشوری و تأمین اجتماعی نیروهای مسلح به میزان ۹۰,۰۰۰ میلیارد ریال است.

- اعتبارات اصلی فصل بیمه‌های اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۲۶۸,۹۴۳ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که نسبت به سال ۱۳۹۶ که معادل ۲۱۱,۳۱۲ میلیارد ریال بوده که رشدی معادل ۲۷/۳ درصد را نشان می‌دهد.

- در همین حال اعتبارات فصل حمایتی در لایحه سال ۱۳۹۷ با احتساب اعتبارات استانی بنیاد شهید

و امور ایثارگران حدود ۱۵۸۳,۷۰۰ میلیارد ریال خواهد بود که نسبت به اعتبار سال ۱۳۹۶ که حدود ۵۰۴,۷۶۰ میلیارد ریال بوده است، رشدی معادل ۱۵/۶ درصد را نشان می‌دهد.

- اعتبارات متفرقه فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی (انتقال نیافته) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، حدود ۳۵,۶۰۹ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که نسبت به سال ۱۳۹۶ با کاهش حدود ۱۵/۴ درصدی روبرو بوده است. علت این کاهش ناشی از کاهش اعتبار مربوط به ترمیم حقوق بازنشستگان کشوری و لشگری موضوع بند «ج» تبصره «۱۲» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ به نسبت سال ۱۳۹۶ است که از ۳۴,۰۰۰ میلیارد ریال به ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال کاهش یافته است.

- جدول ۱ اعتبارات این حوزه را به تصویر کشیده است:

جدول ۱. نمایی کلی از اعتبارات رفاه اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

(میلیون ریال)

با قانون بودجه سال ۱۳۹۶

عنوان	۱۳۹۶	۱۳۹۷	رشد
امور رفاه اجتماعی	۷۴۴,۷۶۴,۰۳۵	۷۸۸,۲۲۴,۶۹۹	۵/۸
فصل بیمه‌های اجتماعی (اعتبارات اصلی)	۲۱۱,۳۱۲,۹۹۱	۲۶۸,۹۴۳,۷۹۴	۲۷/۳
فصل حمایتی*	۵۰۴,۷۶۰,۵۸۹	۴۸۹,۷۴۶,۷۲۹	-۳
سهم فصل بیمه‌های اجتماعی از امور رفاه اجتماعی (درصد)	۲۸/۴	۳۴/۱	-
سهم فصل حمایتی از امور رفاه اجتماعی (درصد)	۶۷/۷	۶۲/۱	-
سهم دو فصل مذکور از امور رفاه اجتماعی	۹۶/۱	۹۶/۲	-
اعتبارات متفرقه انتقال نیافته دو فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی	۴۲,۱۴۰,۱۰۰	۳۵,۶۰۹,۰۰۰	-۱۵/۴

* علت رشد کمتر از حد متعارف امور رفاه اجتماعی و کاهش اعتبار فصل حمایتی در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ به جهت انتقال بخش قابل توجهی از اعتبارات بنیاد شهید و امور ایثارگران به ذیل اعتبارات استانی است. اعتبار استانی این نهاد در سال ۱۳۹۷ معادل ۱۱۴,۸۰۱ میلیارد ریال است.

ب) بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی فعال در حوزه بیمه‌های اجتماعی

جدول ۲ به ارائه داده‌های مربوط به اعتبارات دستگاه‌های اجرایی اصلی فعال در حوزه بیمه‌های اجتماعی و حمایتی می‌پردازد. لازم به توضیح است بیش از ۹۸ درصد از اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی و فصل حمایتی به دستگاه‌های ذیل اختصاص می‌یابد. حدود ۲ درصد اعتبارات دیگر مربوط به فصل حمایتی است که در اختیار سایر دستگاه‌های اجرایی کشور است که اگرچه سهمی از اعتبار فصل حمایتی را در اختیار دارند، اما جزء دستگاه‌های اصلی ارائه‌دهنده خدمات حمایتی محسوب نمی‌شوند و به دلیل تعدد این دستگاه‌ها، از ذکر نام آنها در این بخش پرهیز شده است.

جدول ۲. مقایسه اعتبارات مأخوذ از فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی دستگاه‌های اجرایی در

لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه/برنامه	دستگاه	بودجه سال ۱۳۹۶	بودجه سال ۱۳۹۷	رشد
۱۵۴۰۰۰	۲	صندوق بازنشستگی کشوری	۲۱۹,۷۷۴,۸۰۰	۳۰۲,۳۴۰,۰۰۰	۳۷/۶
۱۱۱۱۲۰	۱	تأمین اجتماعی نیروهای مسلح	۱۸۵,۱۹۵,۰۰۰	۲۳۲,۵۱۴,۰۰۰	۲۵/۶
۲۶۴۸۰۰	۱	سازمان بیمه سلامت	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۸,۱۰۰,۰۰۰	۸/۱
۱۳۲۵۰۰	۱	سازمان تأمین اجتماعی*	۳,۵۷۸,۳۷۷	۱۱,۸۵۰,۰۰۰	۲۳۱/۲
۱۵۴۰۰۰	۵	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۴,۵۹۰,۰۰۰	۵,۱۹۶,۰۰۰	۱۳/۲
۱۰۲۱۰۰	۵	وزارت اطلاعات - صندوق بازنشستگی	۴,۵۳۳,۰۰۵	۵,۰۸۶,۳۰۶	۱۲/۲
۱۱۴۰۸۴	۲	مرکز خدمات حوزه علمیه	۲,۶۷۶,۰۰۰	۲,۹۶۹,۰۰۰	۱۰/۹
۱۱۴۰۰۰	۱	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی*	۹۷۳,۰۰۰	۹۹۴,۹۰۰	۲/۳
۱۵۴۰۰۰	۱	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی*	۱۲,۶۳۰,۰۰۰	۱۴,۱۳۶,۸۰۰	۱۱/۹
۱۳۱۵۰۰	۱	سازمان بهزیستی کشور*	۲۱,۳۷۳,۵۶۰	۲۴,۴۵۲,۳۳۰	۱۸/۷
۱۲۹۶۰۰	۱-۲	کمیته امداد امام خمینی (ره) - کمک*	۴۳,۷۲۳,۰۷۱	۴۸,۱۵۸,۰۰۱	۹/۶
۱۱۴۰۰۰		بنیاد شهید و امور ایثارگران**	۱۰۸,۷۰۶,۷۹۸	۱۱۸,۵۷۹,۰۰۵	۹/۱

* دستگاه‌های فوق جزء دستگاه‌های مجری بخشی از برنامه فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی هستند.

** با توجه به اینکه اعتبارات استانی بنیاد شهید و امور ایثارگران که در سال ۱۳۹۶ در سرجمع اعتبارات امور رفاه اجتماعی منظور شده بود و در سال ۱۳۹۷ از اعتبارات این بخش خارج شده، اما ماهیت رفاه اجتماعی دارد، لذا در جدول فوق سرجمع اعتبارات این نهاد درج شده است.

ج) یافته‌های این گزارش نشان می‌دهد که:

- پرداخت حق بیمه پایه اجتماعی زنان خانه‌دار متأهل (سهم دولت) که ذیل برنامه‌های صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر با اعتباری حدود ۱۴۶ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است برای تحت پوشش قرار دادن این افراد به‌نظر مکفی نیست.

- با وجود اختصاص اعتباری معادل ۱۰۸,۱۰۰ میلیارد ریال برای سازمان بیمه سلامت، به‌نظر می‌رسد این سازمان به جهت زیان انباشته سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ با کسری منابع در انجام وظایف خود در سال ۱۳۹۷ مواجه شود. البته با توجه به ماهیت شرکتی این سازمان، ذکر این نکته ضروری است که اعتبار مذکور بخشی از بودجه این سازمان برای ارائه خدمات بیمه درمانی است و با احتساب اعتبارات حاصل از محل یک درصد ارزش‌افزوده، حق بیمه صندوق کارکنان بیمه سلامت و هدفمندی یارانه‌ها که به اعتبارات این سازمان اضافه خواهد شد، بودجه این سازمان در سال ۱۳۹۷ بالغ بر ۱۷۰,۰۰۰ میلیارد ریال خواهد بود، البته لازم به توضیح است که این سازمان برای سال ۱۳۹۷ با ۸۵,۰۰۰ میلیارد ریال زیان انباشته مواجه است.

- اعتبارات برنامه بیمه قالیبافان و دیگر بیمه‌های خاص، نسبت به سال قبل کاهشی حدود ۲۷ درصد داشته است. اعتبار در نظر گرفته شده برای بیمه کردن این اقشار، مکفی به‌نظر نمی‌رسد.

- اعتباری برای تأدیه بدهی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به سازمان تأمین اجتماعی در بودجه سال ۱۳۹۷ دیده نشده است.

د) تبصره‌های مرتبط با این حوزه در ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور شامل ماده واحده و ۲۲ تبصره است، از این میان، تبصره‌هایی هم مربوط به حوزه بیمه‌های اجتماعی و حمایتی است:

- تبصره «۱۰» با موضوع فروش سهام و دارایی‌های متعلق به صندوق فولاد؛
- تبصره «۷» با موضوع کسر حق بیمه سهم درمان مشمولین تأمین اجتماعی و متمرکز کردن آن در حسابی نزد خزانه؛
- بند «ج» تبصره «۱۲» با موضوع متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری و لشگری؛
- بند «الف» تبصره «۱۷» با موضوع تدوین بسته خدمات بیمه پایه برای دهک‌های کم‌درآمد و مشارکت مالی بیمه‌شدگان؛
- بند «ه» تبصره «۱۷» با موضوع اجرایی کردن بند «ج» ماده «۷۰» قانون برنامه ششم توسعه؛
- تبصره «۱۹» با موضوع حق بیمه کارکنان شاغل در قراردادهای مشارکتی معادل ۶/۶ درصد.

هـ) ردپای سایر قوانین در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

۱. قانون برنامه ششم توسعه

- اعتباری برای بند «الف» ماده (۱۲) قانون برنامه ششم با موضوع تأدیه بدهی‌ها به سازمان تأمین اجتماعی، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در نظر گرفته نشده است.
- اعتباری برای بند «پ» ماده (۱۲) قانون برنامه ششم با موضوع پرداخت تعهدات حال و آتی صندوق فولاد در نظر گرفته نشده است.
- اعتباری برای بند «ب» ماده (۱۰۳)، قانون برنامه ششم با موضوع بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار دارای حداقل سه فرزند در نظر گرفته نشده است.
- اعتباری برای ماده (۷۱) قانون برنامه ششم، با موضوع معافیت از پرداخت حق بیمه کارفرمایان و کارآفرینانی که به جذب نیروی کار جوان اقدام می‌کنند، در نظر گرفته نشده است.
- اعتباری و یا زمینه‌سازی مالی برای ماده (۸۱) قانون برنامه ششم با موضوع استقرار نظام تأمین اجتماعی چندلایه در نظر گرفته نشده است.

۲. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه

- بند «ب» ماده (۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، دولت موظف است هر ساله اعتبار لازم موضوع تبصره

«۲» ماده (۲۸) قانون تأمین اجتماعی را (حق بیمه سهم دولت) به صورت یکجا در ردیف جداگانه‌ای در قانون پیش‌بینی نماید، اما بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد که اعتبارات در این خصوص دیده نشده است. نتیجه یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد در لایحه بودجه سال آتی باید تمهیدات مالی جهت اجرایی کردن مواردی نظیر اجرای نظام تأمین اجتماعی چندلایه، استقلال دستگاه‌های بیمه‌گر، تأدیه بدهی‌های دولت به سازمان تأمین اجتماعی و صندوق فولاد، توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت و مشارکت مالی بیمه‌شدگان مورد توجه قرار گیرد.

مقدمه

گزارش حاضر ضمن مروری کلی بر اعتبارات امور رفاه اجتماعی، به بررسی اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی و فصل حمایتی می‌پردازد که بیش از ۹۶ درصد اعتبارات امور رفاه اجتماعی را به خود تخصیص می‌دهند. با عنایت به اینکه برنامه‌های مربوط به فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی از طریق دستگاه‌های مختلفی به اجرا در خواهند آمد، در همین جهت اعتبارات همه دستگاه‌های متولی این حوزه مطالعه شده‌اند. همچنین اعتبارات ردیف‌های متفرقه مربوط به حوزه‌های یادشده و نیز ردیف‌های بودجه‌ای مربوط به سهام و سهم‌الشرکه دولت بررسی شده است. در ادامه با توجه به اینکه نقشه راه اصلی دولت‌ها در بودجه‌ریزی و اعتباربخشی به ردیف‌های بودجه‌ای، اسناد و قوانین موضوعه است، در بخش دیگری از این گزارش قانون برنامه ششم و سایر قوانینی که اجرای آنها مستلزم در نظر گرفتن اعتبار در بودجه‌های سنواتی است، مورد بحث قرار گرفته‌اند. در نهایت از آن جهت که در حوزه بیمه‌های اجتماعی و حمایتی، مشکلات و چالش‌هایی وجود دارد که حل آنها نیازمند توجه دولت در نحوه نگارش و ارائه بودجه است، پیشنهادهایی ارائه شده است.

۱. بررسی اعتبارات امور رفاه اجتماعی

بررسی اعتبارات امور رفاه اجتماعی نشان می‌دهد حدود ۹۶ درصد اعتبارات این حوزه به دو فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی اختصاص دارد. داده‌های جدول ۲ نشان می‌دهد که سه فصل توانبخشی، امداد و نجات و تحقیق و توسعه در قانون سال ۱۳۹۶ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور سهمی کمتر از ۴ درصد از اعتبار امور رفاه اجتماعی را به خود تخصیص داده‌اند. بنابراین در این گزارش دو فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی و دستگاه‌های متولی انجام تکالیف و برنامه‌های این دو فصل مورد بررسی قرار می‌گیرد. اعتبارات مربوط به سه سرفصل توانبخشی، امداد و نجات و تحقیق و توسعه در گزارش‌های دیگر مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۱. بررسی اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی در دستگاه‌های اجرایی

جدول ۳ به توزیع اعتبارات دو فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی از منظر دستگاه‌های متولی امر می‌پردازد.

جدول ۳. اعتبارات دستگاه‌های مجری بیمه‌های اجتماعی و خدمات حمایتی

نام دستگاه		بیمه‌های اجتماعی		حمایتی		کل اعتبارات از فصول بیمه‌ای و حمایتی دستگاه
	۱۳۹۶	۱۳۹۷		۱۳۹۶	۱۳۹۷	
سازمان بیمه سلامت ایران	۹۴,۲۲۵,۰۰۰	۱۰۱,۹۲۰,۷۵۰	۵,۷۷۵,۰۰۰	۶,۱۷۹,۲۵۰	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۸,۱۰۰,۰۰۰
صندوق بازنشستگی کشوری	۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۴۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۸۰,۷۷۴,۸۰۰	۲۶۰,۳۴۰,۰۰۰	۲۱۹,۷۷۴,۸۰۰	۳۰۲,۳۴۰,۰۰۰
سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح	۲۵,۴۱۷,۰۰۰	۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵۹,۷۷۸,۰۰۰	۱۵۲,۵۱۴,۰۰۰	۱۸۵,۱۹۵,۰۰۰	۲۳۲,۵۱۴,۰۰۰
سازمان تأمین اجتماعی	۳,۵۷۸,۳۷۷	۱۱,۸۵۰,۰۰۰	.	.	۳,۵۷۸,۳۷۷	۱۱,۸۵۰,۰۰۰
صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۴,۵۹۰,۰۰۰	۵,۱۹۶,۰۰۰	.	.	۴,۵۹۰,۰۰۰	۵,۱۹۶,۰۰۰
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی*	۱۲,۶۳۰,۰۰۰	۱۴,۱۳۶,۸۰۰	.	.	۱۲,۶۳۰,۰۰۰	۱۴,۱۳۶,۸۰۰
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی*	۹۷۳,۰۰۰	۹۹۴,۹۰۰	.	.	۹۷۳,۰۰۰	۹۹۴,۹۰۰
صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت اطلاعات	.	.	۴,۵۳۳,۰۰۵	۵,۰۸۶,۳۰۶	۴,۵۳۳,۰۰۵	۵,۰۸۶,۳۰۶
مرکز خدمات حوزه‌های علمیه	۲,۶۷۶,۰۰۰	۲,۹۶۹,۰۰۰	۵,۴۷۷,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۸,۱۵۳,۰۰۰	۸,۹۶۹,۰۰۰
سازمان بهزیستی کشور*	۱,۰۲۷,۴۳۷	۱,۲۳۱,۳۴۴	۱۰,۷۸۳,۱۹۶	۱۲,۷۸۹,۱۳۶	۱,۰۲۷,۴۳۷	۱۴,۰۲۰,۴۸۰
کمیته امداد امام(ره)*	۷,۵۹۸,۰۰۰	۸,۶۴۵,۰۰۰	۳۴,۹۰۸,۵۷۱	۳۷,۹۳۶,۲۸۱	۷,۵۹۸,۰۰۰	۴۶,۵۸۱,۲۸۱
جمع	۱۹۱,۷۱۴,۸۱۴	۲۶۸,۹۴۳,۷۹۴	۴۰۲,۰۲۹,۵۷۳	۴۸۰,۸۴۴,۹۷۳	۵۹۳,۷۴۴,۳۸۶	۷۴۹,۷۸۸,۷۶۷
بنیاد شهید و امور ایثارگران**	۱۹,۳۷۰,۲۰۰		۸۸,۲۶۱,۸۵۳		۱۰۸,۷۰۶,۷۹۸	۱۱۸,۵۷۹,۰۰۵
جمع کل	۲۱۱,۰۸۵,۰۱۴	۲۶۸,۹۴۳,۷۹۴	۴۹۰,۲۹۱,۴۲۵	۴۸۰,۸۴۴,۹۷۳***	۷۰۲,۴۵۱,۱۸۴	۸۸۰,۳۷۶,۳۴۲

* صرفاً اعتبارات مربوط به برنامه‌های بیمه‌های اجتماعی و سلامت ذیل فصول بیمه اجتماعی و حمایتی دستگاه‌های مذکور، در این جدول ذکر شده است.

** اعتبارات این دستگاه ذیل ردیف‌های استانی است که قابل ردیابی به تفکیک برنامه نیست. در همین حال اعتبارات استانی بنیاد شهید و امور ایثارگران که دارای ماهیت حمایتی است در سرجمع اعتبار فصل حمایتی (جدول ۶ لایحه بودجه) منظور نشده و به صورت مستقل در جدول ۱۰-۲ به تفکیک هر استان مشخص شده است که از مجموع اعتبار این نهاد که معادل ۱۱۸,۵۷۹ ریال است، ۳,۷۷۷ میلیارد ریال اعتبار ملی است و ۱۱۴,۸۰۲ میلیارد ریال سهم اعتبارات استانی این نهاد است.

*** بیش از ۹۸ درصد از اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی و فصل حمایتی به دستگاه‌های مندرج در جدول فوق اختصاص می‌یابد. حدود ۲ درصد اعتبارات دیگر مربوط به فصل حمایتی است که در اختیار سایر دستگاه‌های اجرایی کشور است که اگرچه سهمی از اعتبار فصل حمایتی را در اختیار دارند، اما جزء دستگاه‌های اصلی ارائه‌دهنده خدمات حمایتی محسوب نمی‌گردند (اهم این دستگاه‌ها عبارتند از: وزارت دادگستری با اعتبار ۴۵۰,۰۰۰، سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور با اعتبار ۲۴۵,۷۵۰، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با اعتبار ۱۰۰,۰۰۰، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، پاداش پایان خدمت بازنشستگان با اعتبار ۷۵۰,۰۰۰، وزارت آموزش و پرورش با اعتبار ۶۳۰,۰۰۰ و وزارت جهاد کشاورزی با اعتبار ۵۹,۹۵۰).

۱-۱-۱. نحوه توزیع اعتبارات فصل حمایتی بین دستگاه‌های مجری

- حدود ۸۴/۳ درصد از مجموع اعتبار فصل حمایتی که اعتباری معادل ۴۱۲,۸۵۴ میلیارد ریال است صرفاً به دو صندوق بازنشستگی کشوری و تأمین اجتماعی نیروهای مسلح اختصاص می‌یابد تا صرف پرداخت حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران شود.
- سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) نیز که متولی حمایت از اقشار آسیب‌پذیر جامعه هستند تنها حدود ۱۰/۳۵ درصد از اعتبارات حمایتی را در اختیار دارند که این اعتبار معادل ۵۰,۷۲۹ میلیارد ریال است.
- ۵ درصد باقیمانده اعتبارات فصل حمایتی بین دستگاه‌هایی نظیر سازمان بیمه سلامت، صندوق بازنشستگی وزارت اطلاعات، مرکز خدمات حوزه‌های علمیه و ... تقسیم می‌شود.
- این نکته باید مورد توجه قرار گیرد که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ برای بنیاد شهید و امور ایثارگران اعتباری معادل ۱۱۸,۵۷۹ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است که ۱۱۴,۸۰۲ میلیارد ریال (معادل ۹۶/۸ درصد) آن ذیل اعتبارات استانی است که خارج از اعتبار فصل حمایتی است. لذا اعتبار واقعی فصل حمایتی رقمی حدود ۵۸۳,۷۰۰ میلیارد ریال خواهد بود.
- در همین رابطه نکات زیر قابل توجه است:

- صندوق بازنشستگی کشوری ۸۶/۱ درصد اعتبارات خود را از فصل حمایتی دریافت می‌کند.
 - سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح ۶۵/۶ درصد اعتبارات خود را از فصل حمایتی دریافت می‌کند.
 - مرکز خدمات حوزه‌های علمیه ۶۶/۹ درصد اعتبارات خود را از فصل حمایتی دریافت می‌کند.
 - صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت اطلاعات کل اعتبارات خود را از فصل حمایتی دریافت می‌کند.
- این امر نشان می‌دهد صندوق‌های بازنشستگی که ماهیت بیمه‌ای دارند تقریباً بخش قابل توجهی از اعتبارات فصل حمایتی را به خود اختصاص داده‌اند.

۱-۱-۲. نحوه توزیع اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی بین دستگاه‌های مجری

- از سرجمع اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی حدود ۳۷/۹ درصد یعنی معادل ۱۰۱,۹۲۰ میلیارد ریال به سازمان بیمه سلامت اختصاص دارد.
- سهم دو صندوق بازنشستگی کشوری و تأمین اجتماعی نیروهای مسلح از فصل بیمه‌های اجتماعی حدود ۴۵/۴ درصد یعنی معادل ۱۲۲,۰۰۰ میلیارد ریال است.
- سازمان تأمین اجتماعی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حدود ۹/۷ درصد یعنی معادل ۲۵,۹۸۶ میلیارد ریال را به خود اختصاص داده‌اند.
- حدود ۷ درصد باقیمانده نیز به صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مرکز خدمات حوزه‌های علمیه، سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام (ره) اختصاص دارد.

• صندوق بیمه کشاورزان، روستاییان و عشایر همه اعتبارات خود را از فصل بیمه‌های اجتماعی می‌گیرد. باید به این نکته اشاره کرد که به‌رغم اینکه صندوق‌های فوق باید براساس اصول بیمه‌ای بتوانند به مدیریت منابع و مخارج خود بپردازند، اما با این وصف بخش زیادی از اعتبارات خود را از منابع عمومی دریافت می‌کنند.

۲-۱. بررسی اعتبارات برنامه‌های فصل بیمه‌های اجتماعی

مطابق قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، حوزه بیمه‌ها، شامل بیمه‌های اجتماعی و سلامت است. برنامه‌های مرتبط با این حوزه در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. مقایسه اعتبارات فصل بیمه اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶

(میلیون ریال)

کد برنامه	عنوان برنامه	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	درصد تغییر
۱۹۰۲۰۰۱	برنامه پرداخت حق بیمه پایه اجتماعی بیمه‌شدگان خاص	۳,۵۷۸,۳۷۷	۱۱,۸۵۰,۰۰۰	۳۳۱
۱۹۰۲۰۰۲	برنامه پوشش بیمه سلامت ایثارگران	۲۲,۰۸۲,۷۰۰	۶,۸۲۶,۵۹۹	-۶۹/۱
۱۹۰۲۰۰۳	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی اقشار خاص	۱۲,۶۳۰,۰۰۰	۱۴,۱۳۶,۸۰۰	۱۱/۹
۱۹۰۲۰۰۴	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی طلاب و ایثارگران	۲,۳۶۱,۰۰۰	۲,۵۳۸,۴۴۰	۷/۵
۱۹۰۲۰۰۵	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی مددجویان بهزیستی	۱,۱۵۵,۴۱۴	۱,۱۱۸,۹۴۴	-۳/۲
۱۹۰۲۰۰۶	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی مددجویان تحت پوشش	۲,۹۹۰,۰۰۰	۳,۱۵۵,۰۰۰	۵/۵
۱۹۰۲۰۰۷	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی کارکنان دولت	۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۵/۹
۱۹۰۲۰۰۹	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۴,۵۹۰,۰۰۰	۵,۱۹۶,۰۰۰	۱۳/۲
۱۹۰۲۰۱۰	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت ایرانیان فاقد بیمه پایه	۳۰,۲۴۲,۶۲۵	۳۲,۱۴۴,۹۶۰	۶/۳
۱۹۰۲۰۱۱	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت رایگان روستاییان، عشایر و ساکنان شهرهای زیر بیست هزار نفر	۴۰,۶۳۸,۲۵۰	۳۷,۱۳۵,۷۷۴	-۸/۶
۱۹۰۲۰۱۲	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت مددجویان شهری	۴,۶۰۸,۰۰۰	۵,۴۹۰,۰۰۰	۱۹/۱
۱۹۰۲۰۱۳	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت مددجویان بهزیستی	۱,۹۲۵,۰۰۰	۳,۹۹۲,۴۹۵	۱۰۷/۴
۱۹۰۲۰۱۴	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت مشمولان نیروهای مسلح	۱۹,۲۹۷,۰۰۰	۲۳,۱۶۰,۰۰۰	۲۰/۰
۱۹۰۲۰۱۵	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت کارکنان دولت	۱۷,۹۱۹,۱۲۵	۲۱,۰۳۳,۴۶۲	۱۷/۴
۱۹۰۲۰۱۶	برنامه پوشش بیمه تکمیلی درمان ایثارگران	۶,۱۲۰,۰۰۰	۶,۸۴۰,۰۰۰	۱۱/۸
۱۹۰۲۰۱۷	برنامه پوشش بیمه سلامت طلاب و روحانیون	۳۱۵,۰۰۰	۴۳۰,۵۶۰	۳۶/۷
۱۹۰۲۰۱۸	برنامه حمایت از امور رفاهی و اجتماعی نویسندگان، هنرمندان و روزنامه‌نگاران	۹۷۳,۰۰۰	۹۹۴,۹۰۰	۲/۳
۱۹۰۲۰۱۹	برنامه پوشش بیمه سلامت معتادان به مواد مخدر و روان‌گردان	۷۸۷,۵۰۰	۷۸۷,۵۰۰	۰/۰
۱۹۰۲۰۲۰	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت افراد خارجی مقیم کشور	۰	۰	۰/۰
۱۹۰۲۰۲۱	برنامه بیمه پایه اجتماعی فراگیر	۰	۰	۰/۰
۱۹۰۲۰۲۲	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی کارکنان شاغل در مراکز غیردولتی روزانه و شبانه‌روزی	۱۰۰,۰۰۰	۱۱۲,۴۰۰	۱۲/۴
جمع کل فصل بیمه‌های اجتماعی		۲۱۱,۳۱۲,۹۹۱	۲۶۸,۹۴۳,۷۹۴	۲۷/۳

داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد بیشترین رشد مربوط به برنامه‌های پرداخت حق بیمه پایه اجتماعی بیمه‌شدگان خاص به میزان ۲۳۱ درصد است که ظاهراً مربوط به سازمان تأمین اجتماعی است و از ۳۵۷۸ میلیارد ریال به ۱۱۸۵۰ میلیارد ریال رسیده است. برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی کارکنان دولت که رشدی معادل ۱۳۵ درصد را نشان می‌دهد از ۳۹۰۰۰ میلیارد ریال به ۹۲۰۰۰ میلیارد ریال افزایش یافته است. در همین حال برنامه پوشش بیمه سلامت مددجویان بهزیستی با ۱۰۷ درصد رشد از ۱۹۲۵ میلیارد ریال به ۳۹۹۲ میلیارد ریال افزایش یافته است. برنامه پوشش بیمه سلامت ایثارگران با ۶۹ درصد رشد منفی مواجه شده است و از ۲۲۰۸۲ میلیارد ریال به ۶۸۲۶ میلیارد ریال کاهش یافته است.

در این باره باید اشاره کرد که برای برنامه «بیمه پایه اجتماعی فراگیر» دولت اعتباری در نظر نگرفته است. با توجه به بند «الف» ماده (۳) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، درخصوص گسترش نظام بیمه‌ای و تأمین سطح بیمه همگانی برای آحاد جامعه با اولویت دادن به بیمه‌های مبتنی بر بازار کار و اشتغال، می‌توان گفت عدم تخصیص اعتبار برای این برنامه به جهت عدم تدوین آیین‌نامه اجرایی مربوطه در دولت است. امید است پس از تدوین و تصویب آیین‌نامه، اعتبارات این برنامه در لایحه بودجه سال آتی منظور شود.

۳-۱. بررسی اعتبارات برنامه‌های فصل بیمه‌های حمایتی

برنامه‌های مرتبط با فصل حمایتی به شرح جدول ۵ است.

جدول ۵. مقایسه اعتبارات فصل حمایتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	رشد
۱۹۰۳۰۰۱	برنامه ارائه خدمات اجتماعی و فرهنگی به مددجویان تحت پوشش	۲,۲۳۸,۱۷۷	۳,۸۶۹,۷۰۰	۷۲/۹
۱۹۰۳۰۰۲	برنامه ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی، ورزشی به ایثارگران	۹,۳۱۰,۸۵۱	۱,۳۶۱,۹۵۰	-۸۵/۴
۱۹۰۳۰۰۳	برنامه پیشگیری از سوءمصرف مواد مخدر و روان‌گردان	۷۵۵,۷۸۰	۶۸۰,۶۰۰	-۹/۹
۱۹۰۳۰۰۴	برنامه تأمین حقوق، پاداش و مستمری ایثارگران	۷۸,۸۸۷,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	-۹۸/۱
۱۹۰۳۰۰۵	برنامه تأمین مسکن ایثارگران	۶۹۰,۰۷۸	۰	۰/۰
۱۹۰۳۰۰۶	برنامه تأمین مسکن مددجویان تحت پوشش	۲,۶۸۰,۰۰۰	۴,۲۹۷,۰۰۰	۶۰/۳
۱۹۰۳۰۰۷	برنامه تأمین کمک معیشت مددجویان تحت پوشش	۲۲۶,۷۱۴,۱۴۰	۲۵,۱۳۹,۰۰۰	-۵/۹
۱۹۰۳۰۰۸	برنامه توسعه خدمات رفاه اجتماعی	۹۳۷,۷۱۹	۸۱۲,۰۰۰	-۱۳/۴
۱۹۰۳۰۰۹	برنامه توسعه خدمات فرهنگی و اجتماعی نیروی کار	۸۳۶,۶۱۲	۴۴۰,۰۰۱	-۴۷/۴
۱۹۰۳۰۱۰	برنامه ارائه خدمات معیشتی، فرهنگی و اجتماعی به خانواده تحت تکفل شهدای منا	۴۰۰,۰۰۰	۰	۰/۰
۱۹۰۳۰۱۱	برنامه توانمندسازی و صیانت اجتماعی	۰	۱۰۰,۰۰۰	۰/۰
۱۹۰۳۰۱۴	برنامه حمایت‌های اجتماعی از متکفلین مبارزه با قاچاق کالا و ارز	۴۲,۱۴۶	۰	۰/۰
۱۹۰۳۰۱۵	برنامه حمایت از اشتغال ایثارگران	۵۶۸,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	-۵۶/۰
۱۹۰۳۰۱۶	برنامه حمایت از سالمندان	۹,۶۲۲,۰۰۰	۷,۰۷۲,۰۰۰	-۲۶/۵
۱۹۰۳۰۱۷	برنامه حمایت از فرهنگیان	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۰/۰
۱۹۰۳۰۱۸	برنامه حمایت از کودکان و نوجوانان	۵,۵۲۶,۱۶۶	۵,۸۸۶,۵۰۰	۶/۵
۱۹۰۳۰۱۹	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۵,۴۹۲,۱۱۷	۴,۱۷۵,۰۰۱	-۲۴/۰

شماره طبقه‌بندی	عنوان	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	رشد
۱۹۰۳۰۲۱	برنامه حمایت‌های اجتماعی	۵۳۵,۸۲۵	۵۵۰,۰۰۰	۲/۶
۱۹۰۳۰۲۲	برنامه حمایت‌های فرهنگی و معیشتی از طلاب و روحانیون	۵,۴۷۷,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۹/۵
۱۹۰۳۰۲۳	برنامه هزینه‌های مربوط به بازنشستگان دولت	۷۵۰,۰۰۰	۷۵۰,۰۰۰	۰/۰
۱۹۰۳۰۲۴	برنامه کاهش عرضه مواد مخدر و روان گردان	۵۴۲,۷۰۰	۵۵۲,۷۵۵	۵/۳
۱۹۰۳۰۲۵	برنامه کمک به پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران لشگری	۱۵۲,۵۸۳,۰۰۰	۱۴۴,۶۰۰,۰۰۰	-۵/۲
۱۹۰۳۰۲۶	برنامه کمک به پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران کشوری	۱۸۵,۳۰۷,۸۰۵	۲۶۵,۴۲۶,۳۰۶	۴۳/۲
۱۹۰۳۰۲۷	برنامه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی جامعه کار و تولید	۲۵,۰۰۰	۲۷,۰۰۰	۸/۰
۱۹۰۳۰۲۸	برنامه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی	۹۳۱,۵۶۱	۶۰۹,۴۳۶	-۳۴/۶
۱۹۰۳۰۲۹	برنامه پیشگیری از معلولیت‌ها	۱,۶۷۶,۱۴۷	۷۰۵,۰۰۰	-۵۷/۹
۱۹۰۳۰۳۰	برنامه کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی	۷۲,۰۰۰	۰	۰/۰
۱۹۰۳۰۳۱	برنامه حمایت از آسیب‌دیدگان اجتماعی	۲,۲۰۱,۰۵۴	۱,۲۰۰,۰۰۰	-۴۵/۵
۱۹۰۳۰۳۲	برنامه کنترل و کاهش معلولیت‌های ناشی از حوادث کار	۲۵,۰۰۰	۲۶,۰۰۰	۴/۰
۱۹۰۳۰۳۳	برنامه حمایت از اشتغال اقشار خاص	۵۶۳,۸۱۳	۷۷,۰۰۰	-۸۶/۳
۱۹۰۳۰۳۴	برنامه حمایت از اشتغال مددجویان تحت پوشش	۲,۸۱۱,۸۹۸	۵,۱۲۷,۲۸۰	۸۲/۳
۱۹۰۳۰۳۵	برنامه حمایت از بیماران خاص (هموفیلی، تالاسمی، دیالیزی، سرطانی، ام‌اس)	۵,۷۷۵,۰۰۰	۶,۱۷۹,۲۵۰	۷/۰
۱۹۰۳۰۳۶	برنامه پرداخت پاداش پایان خدمت بازنشستگان	۵۰۰,۰۰۰	۰	۰/۰
جمع		۵۰۴,۷۶۰,۵۸۹	۴۸۷,۷۱۳,۷۷۹	-۳/۴

* علت تفاوت اعتبار برنامه‌های فصل حمایتی در مقایسه با اعتبار فصل حمایتی مندرج در جدول ۶ ناشی از عدم درج اعتبارات متفرقه انتقال نیافته و اعتبارات استانی (با ماهیت حمایتی) در جدول اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بر حسب امور، فصل و برنامه در سال ۱۳۹۷ است.

همان‌گونه که مشاهده می‌شود اعتبار برنامه ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی، ورزشی به ایثارگران، برنامه تأمین حقوق، پاداش و مستمری ایثارگران و برنامه حمایت از اشتغال ایثارگران و برنامه تأمین مسکن ایثارگران نه تنها افزایشی نداشته، بلکه با کاهش چشمگیری مواجه شده است به‌نحوی که این چهار برنامه حدود ۸۶,۰۰۰ میلیارد ریال به نسبت سال ۱۳۹۶ کاهش داشته است که به‌علت تغییر ساختار اعتبارات بنیاد شهید و امور ایثارگران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ است که به تفکیک هر استان (جدول ۱۰-۲) درج شده و بخش قابل توجهی از آن از سرجمع اعتبارات فصل حمایتی خارج و در ردیف بودجه استانی آمده است. لذا همان‌گونه که بیان شد اعتبار واقعی فصل حمایتی بیش از مقدار مندرج در جدول ۶ لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور و جدول ۵ این گزارش است که با احتساب بودجه استانی بنیاد شهید (با احتساب افزایش متوسط سالیانه متناسب با افزایش اعتبارات هزینه‌ای کشور که معادل ۹ درصد است) بالغ بر ۵۸۳,۷۰۰^۱ میلیارد ریال خواهد شد.

1. $489.746 + (86.000 \times 1.09) = 583.746$

۴-۱. بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی فعال در حوزه بیمه‌های اجتماعی و حمایتی

دستگاه‌های اجرایی فعال در حوزه بیمه‌های بازنشستگی و درمان عبارتند از: صندوق بازنشستگی کشوری، سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح، صندوق تأمین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت اطلاعات، مرکز خدمات حوزه‌های علمیه، صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر، سازمان بیمه سلامت ایران، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان بهزیستی کشور، کمیته امداد امام (ره) و بنیاد شهید و امور ایثارگران. در جدول ۶ مقایسه اعتبارات کلی دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ ارائه شده است. برنامه‌های مرتبط با هر دستگاه از محل اعتبارات فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی نیز در ادامه مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

جدول ۶. مقایسه اعتبارات کلی دستگاه‌های اجرایی در ردیف‌های اصلی در حوزه رفاه اجتماعی

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

شماره دستگاه	شماره دستگاه	دستگاه	بودجه سال ۱۳۹۶	بودجه سال ۱۳۹۷	رشد
۱۵۴۰۰۰	۲	صندوق بازنشستگی کشوری	۲۱۹,۷۷۴,۸۰۰	۳۰۲,۳۴۰,۰۰۰	۳۷/۶
۱۱۱۱۲۰	۱	تأمین اجتماعی نیروهای مسلح	۱۸۵,۱۹۵,۰۰۰	۲۳۲,۵۱۴,۰۰۰	۲۵/۶
۲۶۴۸۰۰	۱	سازمان بیمه سلامت	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۸,۱۰۰,۰۰۰	۸/۱
۱۳۲۵۰۰	۱	سازمان تأمین اجتماعی	۳,۵۷۸,۳۷۷	۱۱,۸۵۰,۰۰۰	۲۳۱/۲
۱۵۴۰۰۰	۵	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۴,۵۹۰,۰۰۰	۵,۱۹۶,۰۰۰	۱۳/۲
۱۰۲۱۰۰	۵	وزارت اطلاعات-صندوق بازنشستگی	۴,۵۳۳,۰۰۵	۵,۰۸۶,۳۰۶	۱۲/۲
۱۱۴۰۸۴	۲	حوزه علمیه	۲,۶۷۶,۰۰۰	۲,۹۶۹,۰۰۰	۱۰/۹
۱۵۴۰۰۰	۱	ستاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۱۵,۸۰۶,۰۰۱	۱۷,۷۴۷,۹۰۱	۱۲/۳
۱۱۴۰۰۰	۱	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۲,۲۵۱,۳۴۸	۱۳,۱۲۰,۵۳۹	۷/۱
۱۳۱۵۰۰	۱	سازمان بهزیستی کشور	۲۱,۳۹۴,۸۱۰	۲۴۴۵۲,۳۳۰	۱۴/۳
۱۲۹۶۰۰	۱	کمیته امداد امام (ره) - کمک	۴۳,۷۵۳,۰۷۱	۴۸,۱۵۸,۰۰۱	۱۰/۱
۱۳۱۶۰۰	۱	بنیاد شهید و امور ایثارگران	۱۰۸,۷۰۶,۷۹۸	۱۱۸,۵۷۹,۰۰۵	۹/۱

۱-۴-۱. صندوق بازنشستگی کشوری

براساس ارقام درج شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶، شاهد افزایش اعتبارات صندوق بازنشستگی کشوری در لایحه به میزان ۳۷/۶ درصد هستیم. در همین ارتباط می‌توان اشاره کرد که صندوق کشوری هم‌اکنون جمعیتی حدود ۱،۳۸۰،۰۰۰ نفر بازنشسته و وظیفه‌بگیر و ۱،۲۶۰،۰۰۰ بیمه‌شده اصلی (شاغل) دارد و کسر سهم بیمه‌شده از حقوق و مزایای دریافتی معادل ۹ درصد است. براساس گزارش سازمان بازنشستگی کشوری، کل درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری صندوق، در حدود ۲۰ هزار میلیارد ریال می‌باشد که ۶/۲ درصد از منابع صندوق را تأمین می‌کند. با توجه به اینکه میانگین حقوق بازنشستگان در صندوق کشوری در بازه ۱،۵۰۰،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰،۰۰۰ تومان است، می‌توان پیش‌بینی کرد که در صورت تصویب، اعتبارات صندوق بازنشستگی کشوری بتواند حقوق بازنشستگان را در سال جاری پوشش دهد. بنابراین با توجه به در نظر گرفتن اعتباری معادل ۴۰،۰۰۰ میلیارد ریال درخصوص تسویه بدهی‌های دولت، صندوق می‌تواند اعتبار یادشده را سرمایه‌گذاری نموده و سهم سرمایه‌گذاری از منابع خود را افزایش دهد. این موضوع می‌تواند در جهت استقلال صندوق از بودجه عمومی باشد.

جدول ۷. مقایسه اعتبارات فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی صندوق بازنشستگی کشوری

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ (بر حسب برنامه) با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

شماره دستگاه / برنامه	شماره دستگاه اجرایی	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	جمع کل	درصد تغییر
۲	۱۵۴۰۰	صندوق بازنشستگی کشوری	۲۱۹،۷۷۴،۸۰۰	۳۰۲،۳۴۰،۰۰۰	۳۷/۵۷
۱۹۰۲۰۰۷۰۰۰		برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی کارکنان دولت	۳۹،۰۰۰،۰۰۰	۴۲،۰۰۰،۰۰۰	۷/۶۹
۱۹۰۲۰۰۹۰۰۱		پرداخت کسور بازنشستگی سهم دولت کارکنان شاغل آموزش و پرورش و دانشگاه های علوم پزشکی کشور	۳۹،۰۰۰،۰۰۰	۴۲،۰۰۰،۰۰۰	۷/۶۹
۱۹۰۳۰۲۶۰۰۰		برنامه کمک به پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران کشوری	۱۸۰،۷۷۴،۸۰۰	۲۶۰،۳۴۰،۰۰۰	۴۴/۰۱
۱۹۰۳۰۲۶۰۰۲		پرداخت عیدی بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران کشوری	۱۱،۴۴۱،۹۲۵	۱۳،۴۶۷،۴۰۰	۱۷/۷۰
۱۹۰۳۰۲۶۰۰۳		پرداخت کمک‌هزینه اولاد بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران کشوری	۳،۸۴۴،۲۶۰	۴،۷۴۲،۰۱۶	۲۳/۳۵
۱۹۰۳۰۲۶۰۰۴		پرداخت کمک‌هزینه عائله بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران کشوری	۱۷،۲۴۲،۶۱۴	۱۶،۳۹۶،۸۶۲	-۴/۹۱
۱۹۰۳۰۲۶۰۰۵		کمک به پرداخت حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران کشوری	۱۴۸،۲۴۶،۰۰۱	۱۸۵،۷۳۳،۷۲۲	۲۵/۲۹
۱۹۰۳۰۲۶۰۰۶		تسویه بدهی‌های حسابرسی شده دولت به صندوق بازنشستگی کشوری	.	۴۰،۰۰۰،۰۰۰	.

۱-۴-۲. سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح

براساس ارقام درج شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶، بودجه سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح نسبت به سال گذشته با رشد ۲۵/۶ درصدی همراه بوده است.

۱. با نگاهی به لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ شاهد افزایش برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی کارکنان دولت (پرداخت کسور بازنشستگی سهم فرد و دولت کارکنان پایور و وظیفه نیروهای نظامی و انتظامی) با اعتباری معادل ۵۰,۰۰۰ میلیارد ریال می‌باشیم. با احتساب ۲۲/۵ درصد نرخ کسورات صندوق بازنشستگی نیروهای مسلح و تعداد شاغلین در حدود ۶۰۰ هزار نفر و همچنین متوسط حقوق و مزایای مشمول کسر بیمه که حدود ۲۹,۰۰۰,۰۰۰ ریال است، می‌توان اشاره کرد که رقم فوق از شفافیت کافی برخوردار نیست.

۲. اگرچه بیشترین اعتبارات اختصاص داده شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ برای سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح مربوط به «برنامه کمک به پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران لشگری» به مبلغ ۱۴۴,۶۰۰ میلیارد ریال است، اما باید اشاره کرد که این اعتبار نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کاهش ۵/۲ درصدی داشته است.

۳. همچنین در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، تسویه بدهی‌های حسابرسی شده دولت به صندوق بازنشستگی لشگری ذیل «برنامه کمک به پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران لشگری» گنجانده شده است که مبلغ آن ۵۰,۰۰۰ میلیارد ریال است. باید اشاره داشت، در صورتی که هدف دولت از تسویه بدهی‌های خود به صندوق‌های بازنشستگی از جمله صندوق نیروهای مسلح، تلاش در جهت مستقل کردن آنها از بودجه عمومی کشور باشد، باید دانست که پیش از هر چیز زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری این قبیل اعتبارات باید دیده شود؛ زیرا به نظر می‌رسد ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری صندوق تأمین اجتماعی نیروهای مسلح به گونه‌ای نیست که بتواند به سودآوری برسد. جدول ۸ به بررسی اعتبارات این سازمان در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ می‌پردازد.

جدول ۸. مقایسه اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

(میلیون ریال)

با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (بر حسب برنامه)

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	رشد
۱۱۱۱۲۰		سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح	۱۸۵,۱۹۵,۰۰۰	۲۳۲,۵۱۴,۰۰۰	۲۵/۶
۱۱۱۱۲۰	۱	سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح	۱۷۸,۰۰۰,۰۰۰	۲۲۴,۶۰۰,۰۰۰	۲۶/۲
	۱۹۰۲۰۰۷۰۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی کارکنان دولت	۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	-
	۱۹۰۲۰۰۷۰۰۲	پرداخت کسور بازنشستگی سهم فرد و دولت کارکنان پایور و وظیفه نیروهای نظامی و انتظامی	۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	-
	۱۹۰۲۰۱۴۰۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت مشمولان نیروهای مسلح	۱۹,۲۹۷,۰۰۰	۲۳,۱۶۰,۰۰۰	۲۰/۰
	۱۹۰۲۰۱۴۰۰۱	پرداخت بیمه پایه سلامت بازنشستگان (سهم دولت و دستگاه)	۸,۴۲۹,۵۱۰	۱۰,۳۷۵,۰۰۰	۲۳/۱
	۱۹۰۲۰۱۴۰۰۲	بیمه پایه سلامت سربازان وظیفه (سهم دولت)	۱,۹۷۶,۶۹۴	۲,۸۳۱,۰۰۰	۴۳/۲
	۱۹۰۲۰۱۴۰۰۳	بیمه پایه سلامت کارکنان پایور (سهم دولت و دستگاه)	۸,۸۹۰,۷۹۶	۹,۹۵۴,۰۰۰	۱۲/۰
		برنامه پوشش بیمه تکمیلی درمان ایثارگران	۶,۱۲۰,۰۰۰	۶,۸۴۰,۰۰۰	۱۱/۸
	۱۹۰۲۰۱۶۰۰۱	پرداخت هزینه درمان ایثارگران و افراد تحت تکفل	۶,۱۲۰,۰۰۰	۶,۸۴۰,۰۰۰	۱۱/۸
	۱۹۰۳۰۲۵۰۰۰	برنامه کمک به پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران لشگری	۱۵۲,۵۸۳,۰۰۰	۱۴۴,۶۰۰,۰۰۰	-۵/۲
	۱۹۰۳۰۲۵۰۰۱	پرداخت حق بیمه عمر و حوادث بازنشستگان (سهم دولت)	۱۲۸,۷۰۰	۱۵۷,۷۴۲	۲۲/۶
	۱۹۰۳۰۲۵۰۰۲	پرداخت عیدی بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران لشگری	۵,۹۰۷,۰۷۵	۶,۵۸۹,۰۰۰	۱۱/۵
	۱۹۰۳۰۲۵۰۰۳	پرداخت کمک‌هزینه ازدواج و فوت	۵۸۳,۹۲۸	۶۴۲,۴۹۳	۱۰/۰
	۱۹۰۳۰۲۵۰۰۴	پرداخت کمک‌هزینه اولاد، بازنشستگان، وظیفه‌بگیران، مستمری‌بگیران لشگری	۲,۷۷۶,۴۱۰	۲,۵۲۵,۵۷۰	-۹/۰
	۱۹۰۳۰۲۵۰۰۵	پرداخت کمک‌هزینه عائله بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران لشگری	۱۰,۴۴۴,۰۶۹	۱۱,۴۹۳,۰۲۵	۱۰/۰
	۱۹۰۳۰۲۵۰۰۶	کمک به پرداخت حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران لشگری	۱۳۲,۷۴۲,۸۱۸	۷۳,۱۹۲,۱۷۰	-۴۴/۹
	۱۹۰۳۰۲۵۰۰۷	تسویه بدهی‌های حسابرسی شده دولت به صندوق بازنشستگی لشگری	۰	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	
۱۱۱۱۲۰	۲	سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح - کمک به رزمندگان با حداقل ۶ ماه حضور در جبهه، جانبازان معسر بین ۵ تا ۲۴ درصد	۷,۱۹۵,۰۰۰	۷,۹۱۴,۰۰۰	۱۰/۰
	۱۹۰۳۰۰۷۰۰۰	برنامه تأمین کمک معیشت مددجویان تحت پوشش (نیازمندان)	۷,۱۹۵,۰۰۰	۷,۹۱۴,۰۰۰	۱۰/۰
	۱۹۰۳۰۰۷۰۰۶	کمک به معیشت رزمندگان با حداقل ۶ ماه حضور داوطلبانه در جبهه و جانبازان معسر بین ۵ تا ۲۴ درصد	۷,۱۹۵,۰۰۰	۷,۹۱۴,۰۰۰	۱۰/۰

۱-۴-۳. صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر

اعتبارات صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۶ در حدود ۱۳ درصد رشد داشته است.

نکته حائز اهمیت این که یکی از فعالیت‌های آتی صندوق در سال آینده، پرداخت حق بیمه پایه اجتماعی زنان خانه‌دار متأهل (سهم دولت) است این برنامه در قانون بودجه سال ۱۳۹۲ مطرح و تصویب شد. براساس تبصره «۹۳» این قانون، سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر مکلف شدند در ازای دریافت به ترتیب ۷ و ۵ درصد حق بیمه نسبت به بیمه کردن زنان خانه‌دار متأهل به تعداد ۲۰۰ هزار نفر اقدام کنند. با فرض عدم افزایش جمعیت بیمه شده زنان خانه‌دار در طی این سال‌ها، می‌توان گفت که برای تحت پوشش گرفتن این افراد (با احتساب ۵٪ حق بیمه برای جمعیت ۲۰۰،۰۰۰ نفر) اعتباری در حدود ۶۰۰۰ میلیارد ریال نیاز است. که اعتبار در نظر گرفته شده در لایحه سال ۱۳۹۷ در قیاس با این رقم، بسیار ناچیز است و نمی‌تواند مکفی باشد.

جدول ۹. مقایسه اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی کشاورزان، روستاییان و عشایر در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶

(بر حسب برنامه)
(میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷			درصد تغییر	
				هزینه عمومی	متفرقه	دارایی‌های سرمایه‌ای		جمع کل
۱۵۴۰۰۰	۵	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۴,۵۹۰,۰۰۰	۵,۰۵۰,۰۰۰	۱۴۶,۰۰۰	۰	۵,۱۹۶,۰۰۰	۱۳/۲۰
	۱۹۰۲۰۰۹۰۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۴,۵۹۰,۰۰۰	۵,۰۵۰,۰۰۰	۱۴۶,۰۰۰	۰	۵,۱۹۶,۰۰۰	۱۳/۲۰
	۱۹۰۲۰۰۹۰۰۱	پرداخت حق بیمه پایه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر (سهم دولت)	۴,۵۹۰,۰۰۰	۵,۰۵۰,۰۰۰	۰	۰	۵,۰۵۰,۰۰۰	۱۰/۰۲
	۱۹۰۲۰۰۹۰۰۲	پرداخت حق بیمه پایه اجتماعی زنان خانه‌دار متأهل (سهم دولت)	۲۴۰,۰۰۰	۰	۱۴۶,۰۰۰	۰	۱۴۶,۰۰۰	۱۰۰

۴-۴-۱. سازمان تأمین اجتماعی

براساس لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، اعتبارات سازمان تأمین اجتماعی ۱۱,۸۵۰ میلیارد ریال می‌باشد که نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ معادل ۲۳۱/۲ درصد رشد داشته است. این رشد در سازمان تأمین اجتماعی در سال ۱۳۹۷ ناشی از افزوده شدن یک فعالیت در مقایسه با قانون سال ۱۳۹۶ است. درخصوص اعتبارات این دستگاه به نکاتی اشاره خواهیم کرد:

۱. اعتبار برنامه «تأمین ۲ درصد حق بیمه درمان پایه بازنشستگان ایثارگر» معادل ۷۰ میلیارد ریال است. که تأمین ۲ درصد حق بیمه درمان (ماده (۸۹) قانون تأمین اجتماعی)، در راستای اجرای بند «الف» ماده (۱۳) قانون جامع خدمت‌رسانی به ایثارگران بوده است.

۲. برنامه «اجرای ماده (۵) قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان»^۱ که اعتبار ۷,۶۵۰ میلیارد ریال در قالب ردیف‌های متفرقه به سازمان تأمین اجتماعی اختصاص یافته است. این برنامه در سال گذشته با اعتباری معادل ۵۰ میلیارد ریال ذیل ردیف‌های متفرقه ذکر شده بود.

۳. نکته دیگر در افزایش بودجه دستگاه را می‌توان ناشی از افزایش اعتبار فعالیت پرداخت بخشودگی حق بیمه سهم کارفرما موضوع قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایان دارای حداکثر ۵ نفر کارگر دانست که نسبت به سال گذشته از رقم ۱,۱۹۲ میلیارد ریال به ۳,۰۹۷ میلیارد ریال (رشد ۱۵۹ درصدی) افزایش یافته است. باید اشاره داشت که اگرچه بند «الف» ماده (۱۲) قانون برنامه ششم به مکلف بودن دولت جهت تأدیه بدهی‌های خود به سازمان تأمین اجتماعی اشاره کرده است و در ذیل تبصره به حداقل ۱۰ درصد سالیانه اشاره شده، ولی در ردیف‌های ذیل دستگاه اعتباری برای این امر اختصاص پیدا نکرده است.

۱. ماده (۵) کلیه جرایم وصولی موضوع این قانون به حساب خزانه‌داری کل واریز می‌گردد. دولت مکلف است همه‌ساله معادل مبلغ جرایم واریز شده را در قانون بودجه منظور و به‌منظور تعمیم بیمه‌های اجتماعی در اختیار سازمان تأمین اجتماعی قرار دهد. ۱۰۰ درصد اعتبار مذکور تخصیص یافته تلقی می‌گردد.

جدول ۱۰. مقایسه اعتبارات فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی سازمان تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (بر حسب برنامه)

(میلیون ریال)

کد دستگاه/ برنامه	عنوان / برنامه	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷			درصد تغییر	
			هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	جمع کل		
							هزینه عمومی
۱۳۲۵۰۰	سازمان تأمین اجتماعی	۳,۵۷۸,۳۷۷	۴,۲۰۰,۰۰۰	۷,۶۵۰,۰۰۰	۰	۱۱,۸۵۰,۰۰۰	۲۳۱/۲
۱۹۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه پرداخت حق بیمه پایه اجتماعی بیمه‌شدگان خاص	۳,۵۷۸,۳۷۷	۴,۲۰۰,۰۰۰	۷,۶۵۰,۰۰۰	۰	۱۱,۸۵۰,۰۰۰	۲۳۱/۲
۱۹۰۲۰۰۱۰۰۱	پرداخت بخشودگی حق بیمه سهم کارفرما موضوع قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایان دارای حداکثر ۵ نفر کارگر	۱,۱۹۲,۰۳۰	۳,۰۹۷,۵۰۰	۰	۰	۳,۰۹۷,۵۰۰	۱۵۹/۹
۱۹۰۲۰۰۱۰۰۲	پرداخت حق بیمه سهم دولت دوران سربازی موضوع تبصره ماده (۱۴) قانون کار	۲,۳۸۶,۳۴۷	۱,۰۳۲,۵۰۰	۰	۰	۱,۰۳۲,۵۰۰	-۵۶/۷
۱۹۰۲۰۰۱۰۰۳	تأمین ۲ درصد حق بیمه درمان پایه بازنشستگان ایثارگر*	۰	۷۰,۰۰۰	۰	۰	۷۰,۰۰۰	
۱۹۰۲۰۰۱۰۰۵	اجرای ماده (۵) قانون دریافت جرائم نقدی از کارفرمایان**	۵۰,۰۰۰	۰	۷,۶۵۰,۰۰۰	۰	۷,۶۵۰,۰۰۰	

* تأمین ۲ درصد حق بیمه درمان (ماده ۸۹) قانون تأمین اجتماعی، در راستای اجرای بند «الف» ماده (۱۳) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران،

** ماده (۵) - کلیه جرائم وصولی موضوع این قانون به حساب خزانه‌داری کل واریز می‌گردد. دولت مکلف است همه‌ساله معادل مبلغ جرائم واریز شده را در قانون بودجه منظور و به‌منظور تعمیم بیمه‌های اجتماعی در اختیار سازمان تأمین اجتماعی قرار دهد. ۱۰۰ درصد اعتبار مذکور تخصیص یافته تلقی می‌گردد.

۱-۴-۵. سازمان بیمه سلامت

اعتبارات سازمان بیمه سلامت در سال ۱۳۹۷، اعتباری بالغ بر ۱۰۸,۱۰۰ میلیارد ریال است. این رقم در قیاس با سال ۱۳۹۶ رشدی در حدود ۸/۱ درصد داشته است. سازمان بیمه سلامت ۵ صندوق بیمه‌ای شامل صندوق کارکنان دولت، صندوق سایر اقشار، صندوق روستاییان و عشایر، صندوق بیمه ایرانیان و بیمه سلامت همگانی دارد که به غیر از صندوق کارکنان دولت مابقی صندوق‌ها با چالش‌هایی روبرو هستند. براساس مستندات موجود، این سازمان با مسائل و مشکلاتی به شرح زیر مواجه است:

الف) زیان انباشته این دستگاه طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۶ به ترتیب ۴۵,۰۰۰ میلیارد ریال است و پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۳۹۷ نیز ادامه داشته باشد.

ب) همپوشانی در بین بیمه‌شدگان تحت پوشش سازمان بیمه سلامت با سایر سازمان‌های بیمه‌گذار، به خصوص در بین جمعیت مشمولان صندوق روستاییان و عشایر با سازمان تأمین اجتماعی.

ج) براساس حکم قانون برنامه ششم توسعه، مشمولان جدیدی از جمله اتباع بیگانه نیز قرار است به جامعه هدف سازمان بیمه سلامت اضافه شود. مضاف بر این، براساس داده‌های مرکز آمار ایران، رقمی در حدود ۱۰ درصد از جمعیت کشور هنوز هم فاقد پوشش بیمه‌ای سازمان هستند که در صورت اضافه شدن این دو قشر، بالطبع هزینه‌های سازمان افزایش خواهد یافت.

با توجه به مطالب گفته شده در بالا، می‌توان اشاره داشت که علیرغم در نظر گرفته شدن مبلغ معتنا به ۱۰۸,۱۰۰ میلیارد ریال، بودجه در نظر گرفته شده و رشد ۸/۱ درصدی این اعتبارات نسبت به سال قبل، در صورت ادامه روند فعلی همچنان این سازمان برای اجرای برنامه‌های خود در سال آتی با کسری مواجه خواهد بود.

لازم است در نظر داشته باشیم براساس برآورد صورت گرفته، اعتبار حاصل از محل ۱ درصد ارزش‌افزوده، حق بیمه صندوق کارکنان بیمه سلامت و هدفمندی یارانه‌ها به اعتبارات این سازمان اضافه خواهد شد و مجموع درآمد سازمان در سال ۱۳۹۷ به حدود ۱۷۰ هزار میلیارد ریال خواهد رسید. اگر سازمان به تکالیف مندرج در قانون برنامه ششم از قبیل ارائه خدمت در قالب سطح‌بندی خدمات و نظام ارجاع، رفع همپوشانی‌های بیمه‌ای، خرید راهبردی... عمل کند این میزان اعتبار می‌تواند برای سال ۱۳۹۷ کافی باشد. شایان ذکر است برای زیان‌های انباشته سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ که به سال ۱۳۹۷ انتقال خواهد یافت، در بند «ه» تبصره «۵» لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، مبلغ ۹۵,۰۰۰ میلیارد ریال برای تأدیه بدهی‌های سازمان‌های بیمه‌گر لحاظ شده است که می‌تواند برای جبران مجموع کسری‌های این سازمان و نیروهای مسلح کافی باشد.

جدول ۱۱. مقایسه اعتبارات فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی سازمان بیمه سلامت در لایحه

بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (برحسب برنامه) (میلیون ریال)

شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	رشد
۲۶۴۸۰۰	سازمان بیمه سلامت	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۸,۱۰۰,۰۰۰	۸/۱۰
۱	سازمان بیمه سلامت	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۸,۱۰۰,۰۰۰	۸/۱۰
۱۹۰۲۰۲۰۰۰	برنامه پوشش بیمه سلامت ایثارگران	۲,۷۱۲,۵۰۰	۶,۸۲۶,۵۵۹	۱۵۱/۶۷
۱۹۰۲۰۲۰۰۱	پرداخت حق بیمه پایه سلامت ایثارگران و افراد تحت تکفل ایشان	۲,۷۱۲,۵۰۰	۶,۸۲۶,۵۵۹	۱۵۱/۶۷
۱۹۰۲۰۱۰۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت ایرانیان فاقد بیمه پایه	۳۰,۲۴۲,۶۲۵	۳۲,۱۴۴,۹۶۰	۶/۲۹
۱۹۰۲۰۱۰۰۱	پرداخت حق بیمه پایه سلامت افراد فاقد بیمه پایه (سال ۱۳۹۶) / پرداخت حق بیمه پایه سهم دولت سلامت افراد فاقد بیمه پایه (بیمه همگانی) (سال ۱۳۹۷)	۲۹,۲۶۰,۸۷۵	۳۱,۰۵۶,۰۹۸	۶/۱۴
۱۹۰۲۰۱۰۰۲	پرداخت حق بیمه پایه سلامت سهم دولت ایرانیان	۹۸۱,۷۵۰	۱,۰۸۸,۸۶۲	۱۰/۹۱
۱۹۰۲۰۱۱۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت رایگان روستاییان، عشایر و ساکنین شهرهای زیر بیست‌هزار نفر	۴۰,۶۳۸,۲۵۰	۳۷,۱۳۵,۷۷۴	-۸/۶۲
۱۹۰۲۰۱۱۰۱	پرداخت حق بیمه پایه سلامت رایگان روستاییان، عشایر و ساکنان شهرهای زیر بیست هزار نفر	۴۰,۶۳۸,۲۵۰	۳۷,۱۳۵,۷۷۴	-۸/۶۲
۱۹۰۲۰۱۳۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت مددجویان بهزیستی	۱,۹۲۵,۰۰۰	۳,۹۹۲,۴۹۵	۱۰۷/۴۰
۱۹۰۲۰۱۳۰۰۱	پرداخت حق بیمه درمان پایه مددجویان مورد حمایت	۱,۹۲۵,۰۰۰	۱,۹۲۵,۰۰۰	۱۰۷/۴۰
۱۹۰۲۰۱۵۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت کارکنان دولت	۱۷,۹۱۹,۱۲۵	۲۱,۰۳۳,۴۶۲	۱۷/۳۸
۱۹۰۲۰۱۵۰۰۱	پرداخت حق بیمه پایه سلامت سهم دستگاه اجرایی بازنشستگان و موظفین	۴,۵۰۲,۷۵۰	۷,۰۰۴,۹۹۳	۵۵/۵۷
۱۹۰۲۰۱۵۰۰۲	پرداخت حق بیمه پایه سلامت سهم دولت بازنشستگان	۶,۶۶۶,۶۲۵	۶,۷۴۹,۲۵۳	۱/۲۴
۱۹۰۲۰۱۵۰۰۳	پرداخت حق بیمه پایه سلامت سهم دولت شاغلان	۶,۷۴۹,۷۵۰	۷,۲۷۹,۲۱۶	۷/۸۴
۱۹۰۲۰۱۹۰۰	برنامه پوشش هزینه‌های ترک اعتیاد معتادان به مواد مخدر و روان‌گردان	۷۸۷,۵۰۰	۷۸۷,۵۰۰	۰/۰۰
۱۹۰۲۰۱۹۰۰۱	پرداخت حق بیمه درمان پایه معتادان به مواد مخدر و روان‌گردان	۷۸۷,۵۰۰	۷۸۷,۵۰۰	۰/۰۰
۱۹۰۳۰۳۵۰۰۰	برنامه حمایت از بیماران خاص (هموفیلی، تالاسمی، دیالیزی، سرطانی، ام‌اس)	۵,۷۷۵,۰۰۰	۶,۱۷۹,۲۵۰	۷/۰۰
۱۹۰۳۰۳۵۰۰۱	کمک به پرداخت هزینه درمان بیماران خاص	۵,۷۷۵,۰۰۰	۶,۱۷۹,۲۵۰	۷/۰۰

۴-۱-۶. مرکز خدمات حوزه‌های علمیه

مرکز خدمات حوزه علمیه، به‌موجب قانون، هزینه‌های بیمه بازنشستگی طلاب و روحانیون عضو را به صندوق تأمین اجتماعی پرداخت می‌کند. این هزینه‌ها که در قالب بودجه سالیانه این مرکز تنظیم می‌شود در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال قبل ۱۰/۹ درصد رشد داشته است. نکته قابل توجه اینکه در این خصوص اعتبار برنامه پوشش بیمه سلامت طلاب و روحانیون نسبت به سال گذشته با ۳۶/۷ درصد رشد همراه بوده است.

جدول ۱۲. اعتبارات فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی مرکز خدمات حوزه علمیه - حق بیمه
طلاب و روحانیون غیر شاغل در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه

سال ۱۳۹۶ (بر حسب برنامه) (میلیون ریال)

شماره دستگاه	شماره دستگاه/ برنامه	عنوان برنامه	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	درصد تغییر
۱۱۴۰۸۴	۱	مرکز خدمات حوزه‌های علمیه	۵,۴۷۷,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۹/۵
	۱۹۰۳۰۲۲۰۰۰	برنامه حمایت‌های فرهنگی و معیشتی از طلاب و روحانیون	۵,۴۷۷,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۹/۵
	۱۹۰۳۰۲۲۰۰۱	ارائه خدمات فرهنگی، رفاهی و ورزشی به طلاب و روحانیون	۲۵۵,۰۰۰	۲۸۰,۰۰۰	۹/۸
	۱۹۰۳۰۲۲۰۰۲	پرداخت مستمری به معمرین، از کارافتادگان و خانواده مرحومین طلاب و روحانیون	۱,۷۸۰,۰۰۰	۱,۸۷۳,۵۷۶	۵/۳
	۱۹۰۳۰۲۲۰۰۳	پرداخت کمک‌هزینه معیشتی طلاب	۲,۹۸۲,۰۰۰	۳,۳۵۲,۰۰۰	۱۲/۴
	۱۹۰۳۰۲۲۰۰۴	حمایت موردی از طلاب و روحانیون نیازمند	۶۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۱۶/۷
	۱۹۰۳۰۲۲۰۰۵	کمک به تأمین مسکن طلاب و روحانیون	۱۶۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۶/۳
	۱۹۰۳۰۲۲۰۰۶	کمک به تغذیه طلاب در مدارس شبانه‌روزی	۸۰,۰۰۰	۸۴,۴۲۴	۵/۵
	۱۹۰۳۰۲۲۰۰۷	کمک به صندوق‌های قرض‌الحسنه حوزه‌های علمیه	۱۶۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۶/۳
۱۱۴۰۸۴	۲	مرکز خدمات حوزه‌های علمیه- حق بیمه طلاب و روحانیون غیر شاغل	۲,۶۷۶,۰۰۰	۲,۹۶۹,۰۰۰	۱۰/۹
	۱۹۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی طلاب و ایشانگران	۲,۳۶۱,۰۰۰	۲,۵۳۸,۴۴۰	۷/۵
	۱۹۰۲۰۰۴۰۰۱	پرداخت حق بیمه سهم بیمه شده طلاب ایشانگران	۱۱,۵۰۰	۱۳,۹۳۹	۲۱/۲
	۱۹۰۲۰۰۴۰۰۲	پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایی طلاب غیر شاغل	۲,۳۴۹,۵۰۰	۲,۵۲۴,۵۰۱	۷/۴
	۱۹۰۲۰۱۷۰۰۰	برنامه پوشش بیمه سلامت طلاب و روحانیون	۳۱۵,۰۰۰	۴۳۰,۵۶۰	۳۶/۷
	۱۹۰۲۰۱۷۰۰۱	پرداخت حق بیمه سلامت طلاب و روحانیون	۳۱۵,۰۰۰	۴۳۰,۵۶۰	۳۶/۷

۷-۴-۱. صندوق بازنشستگی وزارت اطلاعات

براساس لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ اعتبار اختصاص یافته به این صندوق نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ رشد ۱۲/۲۱ درصدی داشته است. صندوق بازنشستگی وزارت اطلاعات جزو صندوق‌های بیمه اجتماعی است که بخش عمده‌ای از بودجه خود را از محل اعتبارات عمومی دریافت می‌کند، این صندوق دارای دو برنامه شامل برنامه کمک به پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران کشوری و نیز ردیف

متفرقه با عنوان برنامه صندوق بازنشستگی وزارت اطلاعات است که مربوط به واگذاری سهام و سهم‌الشرکه شرکت‌هایی به این دستگاه است که در سال ۱۳۹۷ اعتباری معادل ۸۰۰ میلیارد ریال اختصاص یافته است که نسبت به سال قبل ۹/۹ درصد رشد داشته است.

جدول ۱۳. مقایسه اعتبارات فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی صندوق بازنشستگی وزارت اطلاعات در لایحه بودجه سال (بر حسب برنامه) ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶

(میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	رشد
۱۰۲۱۰۰	۵	وزارت اطلاعات - صندوق بازنشستگی	۴,۵۳۳,۰۰۵	۵,۰۸۶,۳۰۶	۱۲/۲۱
	۱۹۰۳۰۲۶۰۰۰	برنامه کمک به پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران کشوری	۴,۵۳۳,۰۰۵	۵,۰۸۶,۳۰۶	۱۲/۲۱
	۱۹۰۳۰۲۶۰۰۱	پرداخت حقوق بازنشستگان	۴,۵۳۳,۰۰۵	۵,۰۸۶,۳۰۶	۱۲/۲۱

۸-۴-۱. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

از بین برنامه‌های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی اقشار خاص، جزو برنامه‌های فصل بیمه اجتماعی است.

جدول ۱۴. مقایسه اعتبارات فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی ستاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (برحسب برنامه)

(میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	رشد
۱۵۴۰۰۰	۱	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - بیمه‌های اجتماعی	۱۲,۶۳۰,۰۰۰	۱۴,۱۳۶,۸۰۰	۱۱/۹
	۱۹۰۲۰۰۳۰۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی اقشار خاص	۱۲,۶۳۰,۰۰۰	۱۴,۱۳۶,۸۰۰	۱۱/۹
	۱۹۰۲۰۰۳۰۰۵	پرداخت سهم دولت بیمه پایه اجتماعی قالیبافان، بافندگان و شاغلان صنایع دستی شناسه‌دار (کددار)	۶,۹۱۲,۰۰۰	۷,۷۶۵,۸۷۰	۱۲/۴
	۱۹۰۲۰۰۳۰۰۶	پرداخت سهم دولت بیمه پایه اجتماعی باربران	۷۰۳,۰۰۰	۷۵۲,۵۴۰	۷/۰
	۱۹۰۲۰۰۳۰۰۷	پرداخت سهم دولت بیمه پایه اجتماعی خادمین مساجد	۴۷۲,۰۰۰	۵۰۵,۲۶۰	۷/۰
	۱۹۰۲۰۰۳۰۰۸	پرداخت سهم دولت بیمه پایه اجتماعی رانندگان	۴,۵۴۳,۰۰۰	۵,۱۱۳,۱۳۰	۱۲/۵

۹-۴-۱. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

از بین برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، برنامه حمایت از امور رفاهی و اجتماعی نویسندگان، هنرمندان و روزنامه‌نگاران، جزء برنامه‌های فصل بیمه اجتماعی است.

جدول ۱۵. مقایسه اعتبارات فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (برحسب برنامه) (میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	رشد
۱۱۴۰۰۰	۱	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	-	-	-
	۱۹۰۲۰۱۸۰۰۰	برنامه حمایت از امور رفاهی و اجتماعی نویسندگان، هنرمندان و روزنامه‌نگاران	۹۷۳,۰۰۰	۹۹۴,۹۰۰	۲/۳

۱۰-۴-۱. سازمان بهزیستی کشور

از بین برنامه‌های سازمان بهزیستی کشور، دو برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی مددجویان بهزیستی و پوشش بیمه پایه اجتماعی کارکنان شاغل در مراکز غیردولتی روزانه و شبانه‌روزی، جزء برنامه‌های فصل بیمه اجتماعی است.

جدول ۱۶. مقایسه اعتبارات برنامه‌های فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی در سازمان بهزیستی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (بر حسب برنامه) (میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	رشد
۱۳۱۵۰۰	۱	سازمان بهزیستی کشور	۱۱,۸۱۰,۶۳۳	۱۴,۰۲۰,۴۸۰	۱۸/۷
	۱۹۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی مددجویان بهزیستی	۹۲۷,۴۳۷	۱,۱۱۸,۹۴۴	۲۰/۶
	۱۹۰۲۰۲۲۰۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی کارکنان شاغل در مراکز غیردولتی روزانه و شبانه‌روزی	۰	۱۱۲,۴۰۰	
		برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی کارکنان شاغل در مراکز نگهداری	۱۰۰,۰۰۰	۰	
	۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی و فرهنگی به مددجویان تحت پوشش	۱۵,۶۶۰	۴۰۰,۷۰۰	۲۴۵۸/۷
	۱۹۰۳۰۰۶۰۰۰	برنامه تأمین مسکن مددجویان تحت پوشش	۴۱۰,۰۰۰	۴۱۰,۰۰۰	۰/۰
	۱۹۰۳۰۰۷۰۰۰	برنامه تأمین کمک معیشت مددجویان تحت پوشش	۴,۵۱۷,۰۰۰	۴,۷۷۰,۰۰۰	۵/۶
	۱۹۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه حمایت از سالمندان	۳۲,۰۰۰	۳۲,۰۰۰	۰/۰
	۱۹۰۳۰۱۸۰۰۰	برنامه حمایت از کودکان و نوجوانان	۲,۵۰۲,۹۰۰	۳,۰۷۵,۵۰۰	۲۲/۹
	۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۱,۱۳۰,۲۳۶	۱,۳۷۸,۰۰۰	۲۱/۹
	۱۹۰۳۰۲۸۰۰۰	برنامه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی	۲۹۴,۴۰۰	۶۰۹,۴۳۶	۱۰۷/۰
	۱۹۰۳۰۲۹۰۰۰	برنامه پیشگیری از معلولیت‌ها	۵۴۵,۰۰۰	۷۱۸,۵۰۰	۳۱/۸
	۱۹۰۳۰۳۱۰۰۰	برنامه حمایت از آسیب‌دیدگان اجتماعی	۱,۲۳۶,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	-۲/۹
	۱۹۰۳۰۳۴۰۰۰	برنامه حمایت از اشتغال مددجویان تحت پوشش	۱۰۰,۰۰۰	۱۸۴,۰۰۰	۸۴/۰
	۱۹۰۳۰۱۸۰۰۰	برنامه حمایت از کودکان و نوجوانان	۰	۱۱,۰۰۰	

۱-۴-۱۱. کمیته امداد امام(ره)

از بین برنامه‌های کمیته امداد امام خمینی (ره)، دو برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی مددجویان تحت پوشش و پوشش بیمه پایه سلامت مددجویان شهری، از برنامه‌های فصل بیمه اجتماعی است.

جدول ۱۷. مقایسه اعتبارات برنامه‌های فصول بیمه‌های اجتماعی و حمایتی کمیته امداد امام خمینی (ره) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (بر حسب برنامه) (میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	رشد
۱۲۹۶۰۰	۱	کمیته امداد امام خمینی (ره)	۴۲,۵۰۶,۵۷۱	۴۶,۵۸۱,۲۸۱	۹/۶
	۱۹۰۲۰۶۰۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه اجتماعی مددجویان تحت پوشش	۲,۹۹۰,۰۰۰	۳,۱۵۵,۰۰۰	۵/۵
	۱۹۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه پوشش بیمه پایه سلامت مددجویان شهری	۴,۶۰۸,۰۰۰	۵,۴۹۰,۰۰۰	۱۹/۱
	۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی و فرهنگی به مددجویان تحت پوشش	۱,۸۴۴,۵۰۰	۳,۴۶۹,۰۰۰	۸۸/۱
	۱۹۰۳۰۰۶۰۰۰	برنامه تأمین مسکن مددجویان تحت پوشش	۲,۲۷۰,۰۰۰	۳,۸۸۷,۰۰۰	۷۱/۲
	۱۹۰۳۰۰۷۰۰۰	برنامه تأمین کمک معیشت مددجویان تحت پوشش	۱۴,۲۵۰,۰۰۰	۱۲,۸۲۰,۰۰۰	-۱۰/۰
	۱۹۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه حمایت از سالمندان	۹,۵۷۰,۰۰۰	۷,۰۴۰,۰۰۰	-۲۶/۴
	۱۹۰۳۰۱۸۰۰۰	برنامه حمایت از کودکان و نوجوانان	۱,۸۳۱,۰۷۰	۲,۸۰۰,۰۰۰	۵۲/۹
	۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۲,۵۹۳,۰۰۱	۲,۷۷۹,۵۰۰	۷/۲
	۱۹۰۳۰۳۴۰۰۰	برنامه حمایت از اشتغال مددجویان تحت پوشش	۲,۰۵۰,۰۰۰	۵,۱۲۳,۲۸۰	۱۴۹/۹
	۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	.	۱۷,۵۰۱	
	۱۹۰۳۰۳۶۰۰۰	برنامه پرداخت پاداش پایان خدمت بازنشستگان	۵۰۰,۰۰۰	.	

۱-۴-۱۲. بنیاد شهید و امور ایثارگران

از آنجا که بخش قابل توجهی از اعتبارات این نهاد ذیل اعتبارات استان‌ها درج شده است و در قالب برنامه‌های هر دستگاه قابل ردیابی نیست، لذا ارائه هرگونه اطلاعات از برنامه‌های این نهاد عملاً غیرممکن است. لکن سرجمع اعتبارات ملی و استانی بنیاد شهید و امور ایثارگران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد که اعتباری معادل ۱۱۸,۵۷۹ میلیارد ریال در نظر گرفته شده که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ با رشد ۹/۱ درصد مواجه شده است. اعتبار این نهاد در سال ۱۳۹۶ معادل ۱۰۸,۷۰۶ میلیارد ریال بوده است.

۱-۴-۱۳. اعتبارات متفرقه

دولت با توجه به ماده (۷) قانون برنامه ششم در خصوص انضباط مالی و اصلاح فرآیندهای برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، تغییراتی را ایجاد کرده است. یکی از این تغییرات، انتقال برخی ردیف‌های متفرقه ذیل اعتبارات دستگاه است که فهرست این ردیف‌ها در جدول ۲-۷ پیش‌بینی شده است. ردیف‌های متفرقه جدول ۹ لایحه مربوط به آن دسته از ردیف‌های متفرقه‌ای است که خارج از اعتبارات اصلی دستگاه‌ها ارائه شده است. بر مبنای این مقدمه یافته‌های زیر قابل ارائه است:

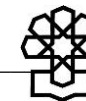
الف) اعتبارات متفرقه انتقال یافته به جداول ۷ و ۱۰ ماده واحده

در این خصوص چند نکته قابل ذکر است:

۱. اعتبارات برنامه بیمه قالیبافان و تولیدکنندگان صنایع دستی، نسبت به سال قبل کاهشی حدود ۲۷ درصد داشته است. با توجه به اینکه تعداد افراد شاغل در این حرفه، حدود ۷۰۰ هزار نفر است و تنها نیمی از آنان (حدود ۳۷۰,۰۰۰ نفر) تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی قرار دارند، برای تأمین اعتبار سهم دولت (۲۰٪) جهت بیمه کردن همین تعداد، رقمی در حدود ۹۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار نیاز است این درحالی است که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ اعتباری حدود ۱۱۶ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است که کافی به نظر نمی‌رسد.

۲. در خصوص ردیف اعتبار موضوع حق بیمه زنان خانه‌دار متأهل با اولویت زنان سرپرست خانوار، ذیل دستگاه صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر به تفصیل توضیح داده شده است.

۳. اعتبار ردیف بیمه هنرمندان (فعالان قرآنی، مداحان و سایر هنرمندان) نسبت به سال گذشته با کاهش ۲۷ درصدی روبرو بوده است.

ب) اعتبارات متفرقه جدول ۹ ماده واحد

جدول ۱۸. اعتبارات متفرقه مندرج در جدول ۹ ماده واحد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

رشد	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷			قانون بودجه سال ۱۳۹۶			عنوان	شماره طبقه‌بندی	
	جمع	تملك	هزینه‌ای	جمع	تملك	هزینه‌ای		۱۳۹۷	۱۳۹۶
-	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - کمک به پرداخت مستمری بازنشستگان صندوق بازنشستگی فولاد	۵۵۰۰۰۰ - ۴۳	-
	۰	۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - تأمین مستمری بازنشستگان صنعت فولاد	۵۳۰۰۰۰ - ۹۳	
۰	۱,۵۰۰	۰	۱,۵۰۰	۱,۵۰۰	۰	۱,۵۰۰	پرداخت مستمری به فرزندان و همسران بیمه شده متوفی و ۶۰ سال برای مردان و ۵۵ سال برای زنان که زیر ۱۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه دارند نسبت به سنوات مستمری - موضوع درآمد حاصل از اخذ یک در هزار قیمت منطقه‌ای بابت حق‌الثبت اموال غیرمنقول	۵۳۰۰۰۰ - ۲۴	۵۳۰۰۰۰ - ۱۳۱
۱۴	۲۴۱,۰۰۰	۰	۲۴۱,۰۰۰	۲۱۰,۶۰۰	۰	۲۱۰,۶۰۰	سازمان تأمین اجتماعی - سهم بیمه کارفرمایی کشاورزان موضوع ماده (۶۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)	۵۳۰۰۰۰ - ۲۵	۵۳۰۰۰۰ - ۱۳۲
	۰	۰	۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - صندوق بازنشستگی فولاد - موضوع ۴۳ درصد درآمد حاصل از ردیف درآمدی ۱۳۰۴۲۳	-	۵۳۰۰۰۰ - ۱۴۶
-۵۰	۳۶۵,۰۰۰	۰	۳۶۵,۰۰۰	۷۲۸,۰۰۰	۰	۷۲۸,۰۰۰	بنیاد شهید و امور ایثارگران - اعتبارات موضوع عدم قطع حقوق پدر و مادر شهید فوت شده که فرزندان محجور، صعب‌العلاج، معلول، مطلقه تحت تکفل و نامادری دارند		۵۵۰۰۰۰ - ۶۲
-۷۱	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۴,۰۰۰,۰۰۰	۰	۳۴,۰۰۰,۰۰۰	متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان لشگری و کشوری موضوع بند «ج» تبصره «۱۲» قانون بودجه	۵۵۰۰۰ - ۳۷	۵۵۰۰۰۰ - ۱۱۰
-۹۹	۱,۵۰۰	۰	۱,۵۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۰	۲۰۰,۰۰۰	اعتبارات طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار - موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه		۵۵۰۰۰۰ - ۱۲۴
-	۳۵,۶۰۹,۰۰۰	۰	۳۵,۶۰۹,۰۰۰	۴۲,۱۴۰,۱۰۰	۰	۴۲,۱۴۰,۱۰۰	جمع کل		

۱۴-۴-۱. اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم‌الشرکه دولت

همان‌گونه که در جدول ذیل مشاهده می‌شود توزیع اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم‌الشرکه دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ ارائه شده است. بر همین مبنا نکاتی چند قابل بیان است:

- اعتبارات سه برنامه مطالبات تأمین اجتماعی برای پرداخت به بازنشستگان، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بیمه قالیبافان، رد دیون صندوق‌های حمایت و بازنشستگی آینده‌ساز و صندوق بازنشستگی وزارت اطلاعات با رشدی حدود ۱۰ درصد مواجه بوده است.
- اعتباری برای رد دیون صندوق بازنشستگی فولاد در بودجه سال ۱۳۹۷ دیده نشده است.
- اعتباری برای تأدیه بدهی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به سازمان تأمین اجتماعی در بودجه سال ۱۳۹۷ دیده نشده است.

جدول ۱۹. جدول توزیع اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم‌الشرکه دولت در لایحه بودجه

سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

ردیف	عنوان	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	درصد تغییر
۸	مطالبات تأمین اجتماعی برای پرداخت به بازنشستگان	۹۰۹,۱۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۰٪
۱۳	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بیمه قالیبافان	۳۲,۷۰۰	۳۶,۰۰۰	۱۰/۱
۱۴	رد دیون صندوق‌های حمایت و بازنشستگی آینده‌ساز	۴۰,۹۰۰	۴۵,۰۰۰	۱۰/۰
۱۵	صندوق بازنشستگی وزارت اطلاعات	۷۲۷,۳۰۰	۸۰۰,۰۰۰	۱۰/۰
۱۹	دیون صندوق بازنشستگی فولاد	۴,۵۴۵,۵۰۰	۰	-۱۰۰/۰
۲۳	تأدیه بدهی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به سازمان تأمین اجتماعی	۱,۸۱۸,۱۰۰	۰	-۱۰۰/۰
	جمع	۸,۰۷۳,۶۰۰	۱,۸۸۱,۰۰۰	-۷۶/۷

۲. نگاهی به تبصره‌های ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور شامل ماده واحده و ۲۲ تبصره است، از این میان، ۶ تبصره مرتبط با حوزه حمایتی و بیمه‌های اجتماعی است. جدول ۱ پیوست مقایسه‌ای درخصوص تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶ ارائه می‌دهد.

۲-۱. بررسی تبصره‌های ماده واحده لایحه بودجه در حوزه حمایتی و بیمه‌های اجتماعی

۱. بند «ز» تبصره «۷»: براساس این تبصره سازمان تأمین اجتماعی مکلف است تمامی سهم درمان از مجموع مأخذ کسر حق بیمه و سایر منابع مربوط را در حسابی نزد خزانه‌داری کل کشور با عنوان بیمه درمان

تأمین اجتماعی متمرکز کند. سازمان تأمین اجتماعی این منابع را طبق قانون تأمین اجتماعی هزینه کند. به نظر می‌رسد بند فوق در پی ایجاد شفافیت در هزینه‌کرد درمان در سازمان تأمین اجتماعی است.

۲. بند «ج» تبصره «۱۰»: این تبصره به موضوع فروش سهام و دارایی‌های متعلق به صندوق فولاد می‌پردازد. این در حالی است که بودجه در نظر گرفته شده ذیل ردیف ۴۳-۵۵۰۰۰۰ از ردیف‌های متفرقه با عنوان «کمک به پرداخت مستمری بازنشستگان صندوق بازنشستگی فولاد» به مبلغ ۲۵,۰۰۰ میلیارد ریال در اجرای بند «پ» ماده (۱۲) قانون برنامه ششم توسعه که ماهیتی متفاوت با تبصره یاد شده دارد، را نشان نمی‌دهد. بر مبنای قانون برنامه ششم توسعه حداکثر طی مدت سه سال، باید کلیه تعهدات حال و آتی صندوق با منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌الشرکه، اموال شرکت‌ها، امتیازات، حقوق بهره‌برداری از معادن و حقوق مالی دولت و سایر منابع حسب مورد از طریق سازمان خصوصی‌سازی و خزانه‌داری کل کشور پرداخت خواهد شد. میزان واگذاری‌ها هر ساله در بودجه‌های سالیانه پادار خواهد شد.

۳. بند «ج» تبصره «۱۲»: این تبصره به موضوع متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح اشاره داشته که این تبصره در ارتباط با ماده (۳۰) قانون برنامه ششم توسعه مطرح شده است که دولت موظف است اعتبار لازم را در بودجه‌های سنواتی منظور کند که برای این موضوع در ردیف ۳۷-۵۵۰۰۰۰ اعتباری معادل ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال اختصاص یافته است. این اعتبار در سال ۱۳۹۶ معادل ۳۴,۰۰۰ میلیارد ریال بوده است. به نظر می‌رسد اعتبار مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نمی‌تواند اهداف ماده (۳۰) قانون برنامه ششم را محقق کند.

۴. بند «الف» تبصره «۱۴»: دولت در این بند از لایحه بودجه مبلغ ۷۰,۰۰۰ میلیارد ریال جهت اجرای ماده (۷۹) قانون برنامه ششم توسعه به منظور افزایش حداقل مستمری خانوارهای مددجویان تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور در نظر گرفته است. اعتبار موضوع جدول مذکور از ۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۶ به ۷۰,۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است.

۵. بند «الف» تبصره «۱۷» لایحه: این تبصره مربوط به تدوین بسته خدمات بیمه پایه برای دهک‌های کم‌درآمد و مشارکت مالی بیمه‌شدگان است. باید اشاره داشت که تدوین بسته خدمات پایه سلامت با در نظر گرفتن سطح درآمدی افراد جامعه تضمین‌کننده رعایت عدالت در ارائه خدمات سلامت است. همچنین بر مبنای بند «الف» ماده (۷۰) قانون برنامه ششم توسعه، پوشش بیمه سلامت برای تمامی آحاد جمعیت کشور اجباری بوده و برخورداری از یارانه دولت جهت حق سرانه بیمه از طریق ارزیابی وسع خواهد بود. بر این اساس می‌توان اشاره کرد که اجرای این قانون علاوه بر تضمین مشارکت بیمه‌شدگان، سبب ایجاد یک طبقه‌بندی مناسب در دریافت‌کنندگان خدمات بیمه‌ای شده به طوری که تنها آن بخش از جامعه که نیازمند دریافت خدمات بیمه‌ای هستند از یارانه درمانی عمومی و رایگان استفاده کرده و لذا به تبع آن در بلندمدت منجر به کاهش هزینه‌های سازمان خواهد شد.

۶. تبصره «۱۹»: بر مبنای این تبصره حق بیمه کارکنان شاغل در قراردادهای مشارکتی معادل شش‌وشش دهم درصد (۶/۶٪) حق بیمه و همانند قراردادهای پیمانکاران طرح‌های عمرانی دولت خواهد بود. از آنجا که تعیین ضریب قراردادها بر مبنای ماده (۴۱) قانون تأمین اجتماعی از وظایف هیئت امنای تأمین اجتماعی است، لذا این حکم علاوه بر اینکه اختیارات هیئت مذکور را محدود می‌کند فاقد ماهیت بودجه‌ای است. ضمن اینکه منظور از قراردادهای مشارکتی نیز معلوم نیست.

۲-۲. ردپای قوانین موضوعه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

الف) قانون برنامه ششم توسعه

از آنجا که دولت‌ها باید در تدوین لوایح بودجه سالیانه، قوانین برنامه‌های توسعه را به عنوان نقشه راه در نظر داشته باشند، در این قسمت، لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ را با در نظر داشتن قانون برنامه ششم توسعه بررسی خواهیم کرد.

۱. براساس بند «الف» ماده (۱۲) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف است در طول اجرای قانون برنامه در قالب بودجه سنواتی نسبت به تأدیه بدهی حسابرسی شده خود به سازمان تأمین اجتماعی (سالیانه حداقل ۱۰ درصد) از محل سهام قابل واگذاری دولت اقدام کند. آنچه مشخص است در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ اعتباری برای این ماده در نظر گرفته نشده است.

۲. طبق بند «پ» ماده (۱۲) قانون برنامه ششم توسعه مؤسسه صندوق حمایت و بازنشستگی کارکنان فولاد با حفظ هویت مستقل به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی انتقال می‌یابد و کلیه تعهدات حال و آتی صندوق با منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌الشرکه، اموال شرکت‌ها، امتیازات، حقوق بهره‌برداری از معادن و حقوق مالی دولت و سایر منابع حسب مورد از طریق سازمان خصوصی‌سازی و خزانه‌داری کل کشور پرداخت خواهد شد. میزان واگذاری‌ها هر ساله در بودجه‌های سالیانه پادار خواهد گردید. با نگاهی به جدول ۱۸ توزیع اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم‌الشرکه دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ اجرایی شدن این قانون دیده نمی‌شود.

۳. بر مبنای ماده (۷۱) قانون برنامه ششم توسعه، جهت ترغیب کارفرمایان و کارآفرینان بخش خصوصی و تعاونی به جذب نیروی کار جوان، با ذکر شروط لازم، قانونگذار کارفرما را به مدت دو سال از پرداخت سهم بیمه کارفرمایی معاف داشته است. لذا سالیانه باید اعتباری جهت اجرایی کردن این قانون در بودجه سنواتی در نظر گرفته شود. در حالی که بررسی لایحه بودجه نشان می‌دهد، اعتباری در این خصوص در نظر گرفته نشده است.

۴. براساس ماده (۸۱) قانون برنامه ششم و در راستای سیاست‌های کلی برنامه، دولت مکلف است نسبت به استقرار نظام تأمین اجتماعی چندلایه مشتمل بر حوزه امدادی، حمایتی و بیمه‌های اجتماعی با رعایت سطح‌بندی خدمات در سطوح پایه، مزاد و مکمل اقدام و مطابق بودجه سنواتی به اجرا درآورد. بررسی

لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، اقدامات و اعتبارات اثربخشی را در این رابطه نشان نمی‌دهد. لازم به یادآوری است اجرای نظام تأمین اجتماعی چندلایه در برنامه پنجم توسعه نیز تکلیف قانونی دولت بوده است.

ب) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه

با توجه به بند «ب» ماده (۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، دولت موظف است هرساله اعتبار لازم موضوع تبصره «۲» ماده (۲۸) قانون تأمین اجتماعی را (حق بیمه سهم دولت) به صورت یکجا در ردیف جداگانه‌ای در قانون پیش‌بینی کند، اما بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد برنامه‌ای جهت اجرای این بند از قانون در ذیل اعتبارات تأمین اجتماعی دیده نشده است و لذا نادیده گرفتن این اعتبار و عدم اختصاص آن در بودجه‌های سنواتی هم برای دولت و هم برای سازمان آثار نامطلوبی را خواهد داشت.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۱. قانون برنامه ششم توسعه به‌عنوان سند توسعه‌ای کشور، در پایان سال ۱۳۹۵ به تصویب رسید. در این قانون احکامی با محتوای بیمه‌های اجتماعی و حمایتی وجود دارد که به موضوعاتی از قبیل استقرار نظام تأمین اجتماعی چندلایه، پایداری و استقلال صندوق‌های بیمه و بازنشستگی، توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت، تأدیه بدهی‌های دولت به سازمان تأمین اجتماعی و غیره پرداخته است. این درحالی است که با وجود گذشت حدود یک سال از اجرای قانون برنامه ششم، متأسفانه دولت در قبال انجام تکالیف قانونی خود در حوزه‌های یادشده توفیقی نداشته است. بنابراین مهمترین نکته‌ای که باید در بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ مورد توجه قرار گیرد بررسی نگاه لایحه به قانون برنامه ششم در وهله اول و پس از آن سایر قوانین موضوعه است.

۲. نظام تأمین اجتماعی چندلایه یکی از احکامی است که در قوانین برنامه پنجم (ماده (۲۷)) و ششم توسعه (ماده (۸۱)) بر آن تأکید شده است. مزایای این سیستم، بالا بردن تاب‌آوری جامعه و انسجام اجتماعی از طریق تخصیص کردن حوزه‌های امدادی، حمایتی و بیمه‌ای مبتنی بر تفکیک و تمایز امور و تقسیم کار، سطح‌بندی و اولویت‌بندی خدمات و پوشش براساس میزان نیاز، توانمندی و مشارکت مردم است. باید اشاره کرد که درخصوص مقدمات پیاده‌سازی این نظام در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ اقدامی صورت نپذیرفته است.

۳. براساس بند «الف» ماده (۱۲) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف است بدهی‌های خود به سازمان تأمین اجتماعی را به میزان حداقل ۱۰ درصد سالیانه تأدیه کند، اما بررسی لایحه بودجه نشان می‌دهد اعتباری برای اجرای این حکم در نظر گرفته نشده است.

۴. با وجود تنوع سازمان‌های متولی بیمه درمان در کشور مانند سازمان تأمین اجتماعی، سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح، کمیته امداد امام خمینی (ره) و سایر صندوق‌های بیمه‌ای، مهمترین متولی بیمه

درمان کشور سازمان بیمه سلامت ایران است که جمعیتی حدود ۴۰ میلیون نفر را تحت پوشش دارد. با این وصف این سازمان با مشکلاتی از قبیل افزایش زیان انباشته و کسری منابع، بالا بودن سرانه هزینه‌ای به نسبت سرانه درآمدی، پوشش براساس موقعیت جغرافیایی، اضافه شدن دایره شمول افراد تحت پوشش (مانند اتباع بیگانه و غیره) و سایر عوامل مواجه است. اعتبار این سازمان در لایحه بودجه سال آتی به نسبت سال ۱۳۹۶ معادل ۸/۱ درصد رشد داشته است. به نظر می‌رسد با توجه به اعتبار حاصل از محل ۱ درصد ارزش افزوده، حق بیمه صندوق کارکنان بیمه سلامت و هدفمندی یارانه‌ها که مجموع درآمد سازمان را در سال ۱۳۹۷ به حدود یکصد و هفتاد هزار میلیارد ریال افزایش خواهد داد (در صورت انجام تکالیف مندرج در قانون برنامه ششم توسعه از قبیل ارائه خدمت در قالب سطح‌بندی خدمات و نظام ارجاع، رفع همپوشانی‌های بیمه‌ای، خرید راهبردی، ...) این میزان اعتبار می‌تواند برای سال ۱۳۹۷ کافی باشد. شایان ذکر است برای زیان‌های انباشته سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ که به سال ۱۳۹۷ انتقال خواهد یافت، در بند «ه» تبصره «۵» لایحه بودجه سال ۱۳۹۷، مبلغ ۹۵,۰۰۰ میلیارد ریال برای تأدیه بدهی‌های سازمان‌های بیمه‌گر لحاظ شده است که می‌تواند برای جبران مجموع کسری‌های این سازمان و نیروهای مسلح کافی باشد.

۵. مشارکت مالی بیمه‌شدگان؛ قاطبه صندوق‌های بیمه‌ای با موضوع مشارکت فعال بیمه‌شدگان درگیر هستند. سازمان بیمه سلامت بیش از سازمان‌های دیگر از این موضوع رنج می‌برد. با توجه به احکام برنامه ششم توسعه در خصوص نظام تأمین اجتماعی چندلایه (ماده (۸۱)) و بحث ارزیابی وسع (بند «الف» ماده (۷۰))، می‌توان خدمات رایگان بیمه‌ای را در لایه حمایتی در نظر گرفت و سایر اقشار خارج از این لایحه برای دریافت خدمات بیمه‌ای عمومی موظف به مشارکت در طرح شوند. اجرای این امر نه تنها در راستای عملیاتی کردن قانون برنامه بوده، بلکه در بلندمدت منجر به کاهش هزینه‌های عمومی خواهد شد. سازوکار اجرایی این مسئله در بودجه عمومی دیده نشده است.

۶. موضوع صندوق فولاد؛ در سال جاری (۱۳۹۶) اعتباری حدود ۱۱۰۰۰ میلیارد ریال جهت پرداخت حقوق و مستمری بازنشستگان به صندوق فولاد اختصاص داده شد. این اعتبار صرف حقوق و مستمری ۸ ماه اول سال ۱۳۹۶ بازنشستگان این صندوق شد. مؤسسه صندوق فولاد برای ادامه پرداخت‌های سال جاری خود درخواست اعتباری در حدود ۱۲۰۰۰ میلیارد ریال داده است. این موضوع نشان می‌دهد که اولاً صندوق در سال جاری با کسری شدیدی مواجه شده و ثانیاً اعتبار مورد نیاز صندوق برای سال آتی با احتساب افزایش سالیانه رقمی در حدود ۲۵,۰۰۰ میلیارد ریال است که البته دولت این مبلغ را در بودجه پیش‌بینی کرده است، اما نکته مهم این است که صرف پیش‌بینی اعتبار بدون در نظر گرفتن قانون برنامه ششم توسعه که تکلیف دولت را در خصوص صندوق فولاد به روشنی مشخص کرده است، چاره‌ساز نیست. بر مبنای قانون برنامه ششم توسعه حداکثر در مدت سه سال، باید کلیه تعهدات حال و آتی صندوق با منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌الشرکه، اموال شرکت‌ها، امتیازات، حقوق بهره‌برداری از معادن و حقوق مالی دولت و سایر منابع حسب مورد از طریق سازمان خصوصی‌سازی و خزانه‌داری

کل کشور پرداخت شود. میزان واگذاری‌ها هر ساله باید در بودجه‌های سالیانه پادار شود که این موضوع هم در بودجه دیده نشده است.

۷. دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ اعتباری برای ایفای تعهدات خود در قبال سازمان تأمین اجتماعی موضوع تبصره «۲» ماده (۲۸) قانون تأمین اجتماعی (حق بیمه سهم دولت) پیش‌بینی نکرده است.

پیشنهادهای

پیشنهاد می‌شود در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ به موارد زیر مورد توجه شود:

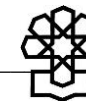
- دولت مکلف است در راستای پرداخت بدهی خود به سازمان تأمین اجتماعی موضوع بند «الف» ماده (۱۲) قانون برنامه ششم توسعه از محل انتشار و فروش اوراق قرضه نسبت به پرداخت بخشی از بدهی خود به مبلغ ۶۰,۰۰۰ میلیارد ریال به سازمان تأمین اجتماعی اقدام کند. این مبلغ بابت پرداخت بدهی سازمان تأمین اجتماعی به دانشگاه‌های علوم پزشکی (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) منظور شده و براساس موافقتنامه متبادله به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پرداخت می‌شود تا در اختیار دانشگاه‌های ذیربط قرار گیرد.
- به منظور تحقق ماده (۷۹) قانون برنامه ششم توسعه و در راستای کاهش سطح محرومیت مددجویان تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی مبلغ ۴۴۰۰۰ میلیارد ریال وجوه حاصل از اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها تحت ردیف متمرکز به حساب کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی (به تناسب تعداد خانوار تحت پوشش) واریز می‌گردد.
- مقدمات پیاده‌سازی نظام تأمین اجتماعی چندلایه در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ تدارک دیده شود.
- براساس تکلیف بند «پ» ماده (۱۲) قانون برنامه ششم توسعه، تعهدات حال و آتی صندوق فولاد از طریق (حداقل میزانی از آن را) منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌الشرکه، اموال شرکت‌ها، امتیازات، حقوق بهره‌برداری از معادن و حقوق مالی دولت و سایر منابع حسب مورد از طریق سازمان خصوصی‌سازی و خزانه‌داری کل کشور پرداخت و میزان واگذاری‌های سال آتی در بودجه سال ۱۳۹۷ پیش‌بینی شود.

پیوست‌ها

موادی از قانون بودجه سال ۱۳۹۶ در مقایسه با لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

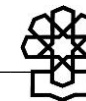
جدول ۱. تبصره‌های ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶

ردیف	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۷
۱	تبصره «۷»- ه) به‌منظور رد دیون دولت به صندوق بازنشستگی فولاد، دولت مکلف است در سال ۱۳۹۶ نسبت به تأدیه بخشی از بدهی خود از محل اعتبارات پیش‌بینی شده در ردیف ۱۹ جدول ۱۸ و همچنین ردیف‌های ۱۴۶-۵۳۰۰۰۰ و ۹۳-۵۳۰۰۰۰ جدول ۹ این قانون بابت پرداخت حقوق بازنشستگان صندوق مذکور اقدام نماید. در صورت عدم تکافو و یا عدم تحقق منابع اعتبارات پیش‌بینی شده در ردیف‌های فوق‌الذکر دولت می‌تواند از محل فروش اموال مازاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ردیف ۶-۵۳۰۰۰۰ جدول ۹ این قانون نسبت به پرداخت اعتبار مورد نیاز اقدام نماید. رقم مزبور در حساب‌های فیما بین دولت و صندوق یادشده منظور می‌گردد.	
۲	تبصره «۷»- ز) سازمان تأمین اجتماعی مکلف است تمامی سهم درمان از مجموع مأخذ کسر حق بیمه موضوع مواد (۲۸) و (۲۹) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ و سایر منابع مربوط را در حسابی با عنوان بیمه درمان تأمین اجتماعی متمرکز نماید. سازمان تأمین اجتماعی مکلف است گزارش عملکرد این بند را در مقاطع سه‌ماهه به کمیسیون‌های بهداشت و درمان و اجتماعی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.	تبصره «۷»- ز) سازمان تأمین اجتماعی مکلف است تمامی سهم درمان از مجموع مأخذ کسر حق بیمه موضوع مواد (۲۸) و (۲۹) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ و سایر منابع مربوط را در حسابی با عنوان بیمه درمان تأمین اجتماعی متمرکز نماید. سازمان تأمین اجتماعی متمرکز نماید. سازمان تأمین اجتماعی این منابع را طبق قانون تأمین اجتماعی هزینه کند.
۳	تبصره «۹»- د) مازاد هزینه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور نسبت به اعتبارات مندرج در این قانون در قالب وام از طریق صندوق رفاه دانشجویان در اختیار این افراد قرار می‌گیرد. اقساط وام‌های مذکور پس از فراغت از تحصیل و اشتغال به کار افراد، پرداخت می‌شود.	تبصره «۹»- د) مازاد هزینه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور نسبت به اعتبارات مندرج در این قانون در قالب وام از طریق صندوق رفاه دانشجویان در اختیار این افراد قرار می‌گیرد. اقساط وام‌های مذکور پس از فراغت از تحصیل و اشتغال به کار افراد، پرداخت می‌شود. تحت پوشش نهادهای حمایتی مزبور در اولویت دریافت وام می‌باشند.

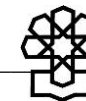
ردیف	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۷
۴	تبصره «۱۰»- ج) وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است از طریق سازمان خصوصی سازی آن قسمت از سهام و دارایی های متعلق به مؤسسه صندوق بازنشستگی کارکنان فولاد که کنترلی بوده و یا زیان ده و کم بازده می باشند را مطابق مقررات مربوط به قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی به فروش برساند و منابع حاصله را در اختیار صندوق مذکور قرار دهد. دولت موظف است از منابع حاصله از واگذاری سهام و دارایی های مذکور و اجرای بند «پ» ماده (۱۲) قانون برنامه ششم توسعه، تعهدات مالی صندوق مزبور بابت خرید سهام غیرمدریتی (کمتر از پنج درصد) که از طریق سازمان خصوصی سازی عرضه شده و یا می شود را تهاتر و تسویه نماید.	تبصره «۱۲»- ج) دولت مجاز است اعتبار ردیف ۱۱۰-۵۵۰۰۰۰ جدول ۹ این قانون را برای افزایش و متناسب سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح با اولویت کسانی که دریافتی ماهانه آنها کمتر از بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال می باشد، براساس آیین نامه اجرایی که توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری دستگاه های ذیربط تهیه می شود و به تصویب هیئت وزیران می رسد، اختصاص دهد.
۵	تبصره «۱۲»- ج) دولت مجاز است اعتبار ردیف ۱۱۰-۵۵۰۰۰۰ جدول ۹ این قانون را برای افزایش و متناسب سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح با اولویت کسانی که دریافتی ماهانه آنها کمتر از بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال می باشد، براساس آیین نامه اجرایی که توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری دستگاه های ذیربط تهیه می شود و به تصویب هیئت وزیران می رسد، اختصاص دهد.	تبصره «۱۲»- ج) دولت مجاز است اعتبار ردیف ۱۱۰-۵۵۰۰۰۰ جدول ۹ این قانون را برای افزایش و متناسب سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح با اولویت کسانی که دریافتی ماهانه آنها کمتر از بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال می باشد، براساس آیین نامه اجرایی که توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری دستگاه های ذیربط تهیه می شود و به تصویب هیئت وزیران می رسد، اختصاص دهد.
۶	تبصره «۱۴»- الف) در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ به دولت اجازه داده می شود در سال ۱۳۹۶ از محل درآمدهای حاصل از اصلاح قیمت کالاها و خدمات موضوع قانون مذکور تا مبلغ چهارصد و هشتاد هزار میلیارد (۴۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و ردیف های یارانه ای این قانون با استفاده از انواع روش های پرداخت نقدی و غیرنقدی نسبت به حمایت از خانوارهای هدف و نیازمند و ارائه خدمات حمایتی و کمک به بخش تولید و اشتغال مطابق جدول ذیل اقدام نماید.	تبصره «۱۴»- الف) در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه نقدی به خانوارهای نیازمند به دولت اجازه داده می شود در سال ۱۳۹۷ از محل منابع سازمان هدفمندسازی یارانه ها تا مبلغ سیصد و هفتاد هزار میلیارد (۳۷۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال را مطابق جدول ذیل هزینه نماید.

قانون بودجه سال ۱۳۹۶				قانون بودجه سال ۱۳۹۷				ردیف
منابع	(میلیارد ریال)	مصارف	(میلیارد ریال)	منابع	(میلیارد ریال)	مصارف	(میلیارد ریال)	
خالص وجوه ناشی از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و ردیف‌های یارانه‌ای قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور	۴۸۰،۰۰۰	۱. پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی خانوارها	۳۳۵،۰۰۰	۱. پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی خانوارها	۲۳۰،۰۰۰	۲. کاهش فقر مطلق در خانوارهای هدف از طریق افزایش پرداخت به خانوارهایی که درآمد آنها کمتر از خط حمایتی کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور می‌باشد.	۷۰،۰۰۰	خالص وجوه ناشی از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و ردیف‌های یارانه‌ای قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور
		۲. ماده (۷۹) قانون برنامه ششم توسعه موضوع افزایش حداقل مستمری خانوارهای مددجویان تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی متناسب با سطح محرومیت بر مبنای متوسط بیست درصد (۲۰٪) حداقل دستمزد مصوب شورای عالی کار (سهام کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی چهل هزار میلیارد ریال می‌باشد)	۴۰،۰۰۰	۳. ماده (۴۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) موضوع کاهش سهم هزینه‌های مستقیم سلامت مردم، ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی، کمک به تأمین هزینه‌های تحمل‌ناپذیر درمان، پوشش دارو، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج	۳۷۰،۰۰۰	۳. ماده (۴۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) موضوع کاهش سهم هزینه‌های مستقیم سلامت مردم، ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی، کمک به تأمین هزینه‌های تحمل‌ناپذیر درمان، پوشش دارو، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج	۳۷۰،۰۰۰	
		۴. تولید واکسن فلج اطفال تزریقی و تولید فرآورده‌های زیستی (بیولوژیک) انسان در اختیار مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی	۱۰،۰۰۰	۴. یارانه نان و خرید تضمینی گندم	۳۳،۰۰۰	جمع	۳۷۰،۰۰۰	
		۵. توسعه مراکز فوریت‌های اجتماعی در یکصد و چهل شهر بالای پنجاه هزار نفر جمعیت در اختیار سازمان بهزیستی	۱۰،۰۰۰	جمع	۳۷۰،۰۰۰	افزایش ردیف‌های مصارف این جدول از محل سایر ردیف‌های همین جدول، تا حداکثر بیست درصد (۲۰٪) با رعایت سقف منابع مذکور مجاز می‌باشد.		
		۶. حمایت از تولید، اشتغال با اولویت جوانان، مسکن، حمل‌ونقل عمومی، صادرات غیرنفتی و طرح‌های بهینه‌سازی و ارتقای بهره‌وری مصرف انرژی، تقویت منابع صندوق کارآفرینی امید	۱۰،۰۰۰					
		۷. تأمین مواد اولیه قیر موضوع بند «هـ» تبصره «۱» این قانون	۳۰،۰۰۰					
		۴. پنج درصد (۵٪) بند «د» تبصره «۱» این قانون	۱۵،۰۰۰					
		جمع	۴۸۰،۰۰۰					
		جمع	۳۷۰،۰۰۰					
		جابجایی ردیف‌های مصارف این جدول تا حداکثر بیست درصد (۲۰٪) مجاز می‌باشد.						

ردیف	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۷
۷	تبصره «۱۶»- د) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل مبلغ سی هزار میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال مانده سپرده‌های قرض‌الحسنه بانکی و رشد مبلغ مزبور را به تفکیک بیست و یک هزار میلیارد (۲۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به کمیته امداد امام خمینی(ره) و نه هزار میلیارد (۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سازمان بهزیستی با معرفی دستگاه‌های ذیربط به مددجویان و کارفرمایان طرح‌های اشتغال مددجویی پرداخت نماید. در صورتی که هریک از دستگاه‌های مذکور نتوانند به هر میزان سهمیه تسهیلات خود را تا پایان آذرماه ۱۳۹۶ استفاده نمایند، سهمیه مذکور به دیگر دستگاه‌های مشمول تعلق می‌گیرد.	تبصره «۱۶»- ج) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل مبلغ بیست هزار میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) مانده سپرده‌های قرض‌الحسنه بانکی و رشد مبلغ مزبور را به تفکیک چهارده هزار میلیارد (۱۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به کمیته امداد امام خمینی (ره) و شش هزار میلیارد (۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سازمان بهزیستی با معرفی دستگاه‌های ذیربط به مددجویان و کارفرمایان طرح‌های اشتغال مددجویی پرداخت نماید. در صورتی که هریک از دستگاه‌های مذکور نتوانند به هر میزان سهمیه تسهیلات خود را تا پایان آذرماه ۱۳۹۷ استفاده نمایند، سهمیه مذکور به دیگر دستگاه‌های مشمول تعلق می‌گیرد.
۸	تبصره «۱۶»- ه) در اجرای ماده (۷۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، مبلغ یک‌هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها، در اختیار ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه و کمک به زندانیان نیازمند قرار می‌گیرد.	تبصره «۱۶»- د) در اجرای ماده (۷۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، مبلغ یک‌هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها، در اختیار ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه و کمک به زندانیان نیازمند با اولویت زندانیان زن معسر، قرار می‌گیرد.
۹	تبصره «۱۷»- الف) به‌منظور رعایت عدالت در سلامت و پایداری منابع، در سال ۱۳۹۶ ارائه بسته خدمات بیمه پایه تعریف شده برای کلیه اقشار که براساس آزمون وسیع به‌صورت رایگان تحت پوشش بیمه پایه سلامت قرار می‌گیرند، حتی‌الامکان از طریق نظام ارجاع، پزشک خانواده و در مراکز دانشگاهی خواهد بود. بهره‌مندی از سطح خدمات بالاتر اعم از خدمات ارائه شده در مراکز غیردولتی و بیشتر از بسته خدمات بیمه پایه تعریف شده فوق‌الذکر، مستلزم مشارکت مالی بیمه‌شدگان در پرداخت حق سرانه بیمه خواهد بود.	تبصره «۱۷»- الف) به‌منظور رعایت عدالت در سلامت و پایداری منابع، در سال ۱۳۹۷ ارائه بسته خدمات بیمه پایه تعریف شده برای کلیه اقشار که براساس آزمون وسیع به‌صورت رایگان تحت پوشش بیمه پایه سلامت قرار می‌گیرند، حتی‌الامکان از طریق نظام ارجاع، پزشک خانواده و در مراکز دانشگاهی خواهد بود. بهره‌مندی از سطح خدمات بالاتر اعم از خدمات ارائه شده در مراکز غیردولتی و بیشتر از بسته خدمات بیمه پایه تعریف شده فوق‌الذکر، مستلزم مشارکت مالی بیمه‌شدگان در پرداخت حق سرانه بیمه خواهد بود.
۱۰	تبصره «۱۷»- ج) بنیاد شهید و امور ایثارگران مکلف است از محل اعتبارات موضوع ردیف ۱۳۱۶۰۰ جدول ۷ این قانون به جانبازان و آزادگان غیرحالت اشتغال معسر فاقد درآمد که بر اساس قوانین نیروهای مسلح مشمول دریافت حقوق وظیفه نمی‌باشند، تا زمانی که فاقد شغل و درآمد باشند، ماهانه کمک معیشت حداقل حقوق کارکنان دولت پرداخت کند. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و بنیاد شهید و امور ایثارگران تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	تبصره «۱۷»- ج) بنیاد شهید و امور ایثارگران مکلف است از محل اعتبارات موضوع ردیف ۱۳۱۶۰۰ جدول ۷ این قانون به جانبازان و آزادگان غیرحالت اشتغال معسر فاقد درآمد که بر اساس قوانین نیروهای مسلح مشمول دریافت حقوق وظیفه نمی‌باشند، تا زمانی که فاقد شغل و درآمد باشند، ماهانه کمک معیشت حداقل حقوق کارکنان دولت پرداخت کند.

ردیف	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۷
۱۱	تبصره «۱۷»- د) بنیاد شهید و امور ایثارگران مکلف است از محل اعتبارات خود موضوع ردیف ۱۳۱۶۰۰ جدول ۷ این قانون با تشخیص کمیسیون پزشکی بنیاد و یا مراجع قانونی ذیربط حسب مورد به والدین و همسران شهدا که به دلیل کهولت سن و یا بیماری صعب‌العلاج نیاز به نگهداری دارند در صورتی که در میان خانواده، فرد یا افرادی از آنها نگهداری کنند، نسبت به پرداخت حق نگهداری به میزان سی درصد (۳۰٪) حداقل حقوق کارکنان دولت اقدام کند.	تبصره «۱۷»- د) در اجرای تبصره «۱» بند «د» ماده (۸۷) قانون برنامه ششم توسعه، بنیاد شهید و امور ایثارگران مکلف است از محل اعتبارات خود موضوع ردیف ۱۳۱۶۰۰ جدول ۷ این قانون با تشخیص کمیسیون پزشکی بنیاد و یا مراجع قانونی ذیربط حسب مورد به والدین، همسران شهدا و فرزندان شهدا که به دلیل کهولت سن و یا دارای بیماری خاص و صعب‌العلاج و محدودیت جسمی حرکتی که نیاز به نگهداری دارند در صورتی که در میان خانواده، فرد یا افرادی از آنها نگهداری کنند، نسبت به پرداخت حق نگهداری به میزان سی درصد (۳۰٪) حداقل حقوق کارکنان دولت اقدام کند.
۱۲	تبصره «۱۷»- ه) دولت مکلف است بخشی از خدمات دارویی و درمانی بیماران نازایی را مشمول بیمه پایه سلامت قرار داده و بخشی از هزینه دارویی بیماران متابولیک همانند بیماران خاص محاسبه و از محل جدول ۷ ردیف‌های ۱۲۹۰۰۰-۲۲ و ۱۲۹۰۰۰-۲۴ پرداخت نماید.	تبصره «۱۷»- ه) در راستای اجرایی نمودن بند «ج» ماده (۷۰) قانون برنامه ششم توسعه موضوع استقرار پایگاه اطلاعات بر خط بیمه‌شدگان درمان کشور و مدیریت مصارف، کلیه شرکت‌ها و صندوق‌های بیمه پایه و تکمیلی درمان، دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، سازمان بیمه خدمات درمانی نیروهای مسلح، کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان تأمین اجتماعی و سایر سازمان‌های بیمه‌گر مکلفند نسبت به ارسال برخط اطلاعات بیمه‌شدگان خود و به روزآوری پایگاه مذکور به‌صورت رایگان حداکثر تا پایان ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۷ اقدام و نسبت به بهره برداری از پایگاه مذکور از طریق جایگزینی ابزارهای الکترونیکی به‌جای دفترچه، جهت ارائه کلیه خدمات بیمه‌ای و درمانی به بیمه‌شدگان تحت پوشش خود استفاده نمایند. کلیه مراکز بهداشتی، تشخیصی، درمانی و دارویی اعم از دولتی، غیردولتی و خصوصی مکلفند خدمات خود را از طریق استحقاق‌سنجی از پایگاه اطلاعات برخط بیمه‌شدگان و براساس ضوابط اعلام شده توسط سازمان بیمه سلامت ایران، ارائه نمایند. همچنین سازمان بیمه سلامت ایران مکلف به حذف پوشش بیمه‌ای خود برای دارندگان بیش از یک دفترچه بیمه پایه درمانی است.

ردیف	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۷
۱۳	تبصره «۱۷»- (و) در راستای اجرای ماده (۶۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) دولت و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف به تأمین تسهیلات لازم برای هدف قانون مبنی بر تأمین مسکن یکصد هزار نفر بوده و یارانه تسهیلات از منابع موجود در این قانون از ردیف ۱۳۱۶۰۰ جدول ۷ تأمین می‌گردد. ۱. ایثارگرانی که در سنوات گذشته از تسهیلات ارزاقیمت تا سقف یکصد و پنجاه میلیون (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال بهره‌مند شده و تا پایان سال ۱۳۹۴ تسویه نموده‌اند، می‌توانند به شرط خرید یا ساخت مسکن جدید از تسهیلات مسکن ارزاقیمت ایثارگری قانون بودجه سال ۱۳۹۶ بهره‌مند شوند. ۲. بنیاد شهید و امور ایثارگران می‌تواند تعداد پنج هزار فقره وام مسکن از محل سهمیه سال ۱۳۹۶ را مجدداً برای ایثارگرانی که در سنوات قبل از این تسهیلات استفاده نموده‌اند ولی هم‌اکنون در زمینه مسکن دارای مشکلات اساسی و حاد بوده و فاقد مسکن باشند تخصیص داده و بدون رعایت سایر ضوابط برای ساخت یا خرید مسکن معرفی نماید.	تبصره «۱۷»- (و) ۱. ایثارگرانی که در سنوات گذشته از تسهیلات ارزاقیمت تا سقف یکصد و پنجاه میلیون (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال بهره‌مند شده و تا پایان سال ۱۳۹۴ تسویه نموده‌اند، می‌توانند به شرط خرید یا ساخت مسکن جدید از تسهیلات مسکن ارزاقیمت ایثارگری قانون بودجه سال ۱۳۹۷ بهره‌مند شوند.
۱۴		تبصره «۱۹»- ۹. حق بیمه کارکنان شاغل در قراردادهای مشارکتی معادل شش و شش دهم درصد (۶/۶٪) حق بیمه و همانند قراردادهای پیمانکاران طرح‌های عمرانی دولت خواهد بود. سازمان تأمین اجتماعی موظف به دریافت لیست و حق بیمه کارکنان شاغل و ارائه مفاصاحساب ماده (۳۸) قانون تأمین اجتماعی است.

موادی از قانون برنامه ششم توسعه

جدول ۲. مقایسه مواد مرتبط با حوزه بیمه‌های اجتماعی در قانون برنامه ششم توسعه با لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

ماده/ بند	قانون برنامه ششم توسعه
۱۲	الف) دولت مکلف است در طول اجرای قانون برنامه در قالب بودجه سنواتی نسبت به تأدیه بدهی حسابرسی‌شده خود به سازمان تأمین اجتماعی از محل سهام قابل واگذاری دولت در قالب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و اصلاحات بعدی آن، املاک مازاد بر نیاز دستگاه‌های اجرائی، تأدیه نقدی در بودجه سنواتی، اوراق بهادار قانونی و امتیازات مورد توافق اقدام کند. این بند شامل دستگاه‌های زیرنظر مقام معظم رهبری و قوای مقننه و قضائیه و نهادهای عمومی غیردولتی نمی‌شود. تبصره- در اجرای حکم این بند باید سالیانه حداقل ده درصد (۱۰٪) بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی تسویه گردد و هرگونه تعهد جدید برای سازمان تأمین اجتماعی باید در قانون بودجه همان سال پیش‌بینی و تأمین شود.
۱۲	پ) مؤسسه صندوق حمایت و بازنشستگی کارکنان فولاد با کلیه وظایف، اختیارات، تعهدات و دارایی‌ها- ازجمله اموال منقول و غیرمنقول، سهام، امتیازات، موجودی، اسناد و اوراق با حفظ هویت مستقل به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی انتقال می‌یابد. حداکثر طی مدت سه سال، کلیه تعهدات حال و آتی صندوق- به میزانی که براساس مطالعات محاسبه بیمه‌ای برای تعیین ارزش فعلی تعهدات آتی (اکچوئری) که حداکثر ظرف مدت سه‌ماه به تأیید سازمان حسابرسی کشور می‌رسد و مورد تأیید سازمان قرار می‌گیرد- با منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌الشرکه، اموال شرکت‌ها، امتیازات، حقوق بهره‌برداری از معادن و حقوق مالی دولت و سایر منابع حسب مورد از طریق سازمان خصوصی‌سازی و خزانه‌داری کل کشور پرداخت خواهد شد. میزان واگذاری‌ها هر ساله در بودجه‌های سالیانه پادار خواهد گردید.
۷۰	دولت مکلف است به‌منظور تحقق سیاست‌های کلی سلامت، تأمین منابع مالی پایدار برای بخش سلامت، توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت و مدیریت منابع سلامت از طریق نظام بیمه با محوریت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تا پایان سال اول اجرای برنامه اقدامات زیر را براساس سیاست‌های کلی سلامت به‌عمل آورد: الف) پوشش بیمه سلامت برای تمامی آحاد جمعیت کشور اجباری بوده و برخورداری از یارانه دولت جهت حق سرانه بیمه از طریق ارزیابی وسع و ضوابط ذیل و براساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. تبصره- این حق بیمه شامل سرپرست خانوار و کلیه افراد تحت تکفل آنان است. ب) حق بیمه پایه سلامت خانوار به‌شرح ذیل، سهمی از درآمد سرپرست خانوار خواهد بود: ۱. خانواده روستاییان، عشایر و اقشار نیازمند تحت پوشش نهادهای حمایتی معادل هفت درصد (۷٪) حداقل حقوق و دستمزد مشمولان قانون کار. صد درصد (۱۰۰٪) حق بیمه این گروه‌های اجتماعی بر مبنای بند «الف» این ماده توسط دولت در قالب بودجه سنواتی تأمین می‌شود. ۲. کارکنان دستگاه‌های اجرایی معادل هفت درصد (۷٪) حقوق و مزایای مستمر آنان. تبصره- بخشی از حق بیمه مشمولان این جزء از محل بودجه عمومی دولت در قالب بودجه سنواتی تأمین خواهد شد. ۳. مشمولان تأمین اجتماعی کسر حق بیمه مطابق قانون تأمین اجتماعی ۴. سهم خانوارهای سایر اقشار، متناسب با گروه‌های درآمدی معادل هفت درصد (۷٪) درآمد، حداکثر معادل سقف درآمد کارکنان دولت. ۵. پوشش بیمه سلامت برای افراد خارجی مقیم در کشور، ازجمله پناهندگان گروهی مورد تأیید دفتر اتباع خارجی وزارت کشور، الزامی است شیوه دریافت حق بیمه و برخورداری از یارانه دولت برای تأمین

ماده/ بند	قانون برنامه ششم توسعه
	حق بیمه براساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که حداکثر ظرف سه‌ماه از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. حکم این جزء بر حکم ماده (۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور حاکم است. ب) دستگاه‌های اجرایی مکلفند حق بیمه پایه سلامت سهم بیمه‌شده و دستگاه اجرایی را حداکثر ظرف مدت سه ماه به حساب سازمان بیمه‌گر پایه مربوطه واریز نمایند. در صورت عدم واریز با اعلام سازمان بیمه‌گر و تشخیص و توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی از ردیف مربوطه و حساب جاری دستگاه اجرایی ذیربط برداشت و به حساب سازمان بیمه‌گر پایه واریز می‌شود. ح) دولت مکلف است طی سال اول اجرای قانون برنامه نسبت به ایجاد وحدت رویه بین بیمه‌های درمانی صندوق‌ها و سازمان‌های بیمه‌ای در چارچوب قانون اقدام کند.
۷۱	برای ترغیب کارفرمایان و کارآفرینان بخش خصوصی و تعاونی به جذب نیروی کار جوان، چنانچه طی اجرای قانون برنامه نسبت به جذب فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با مدرک حداقل کارشناسی به‌صورت کارورزی اقدام نمایند، از پرداخت سهم بیمه کارفرما برای مدت دو سال از تاریخ شروع به کار معاف می‌باشند. تبصره- آیین‌نامه اجرایی این ماده شامل شیوه معرفی، زمینه‌های کاری اولویت‌دار و نحوه تأمین هزینه به پیشنهاد سازمان، سازمان اداری و استخدامی کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی طبق بودجه سنواتی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
۷۹	دولت موظف است در طول اجرای قانون برنامه علاوه بر پرداخت یارانه فعلی، هر سال حداقل مستمري خانوارهای مددجویان تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی را متناسب با سطح محرومیت بر مبنای متوسط بیست درصد (۲۰٪) حداقل دستمزد مصوب شورای عالی کار، در چارچوب بودجه سنواتی و از محل درآمد قانون هدفمندکردن یارانه‌ها با حذف خانوارهای پردرآمد و درج ردیف مستقل در جدول موضوع ماده (۳۹) این قانون، از طریق دستگاه‌های مذکور پرداخت نماید.
۸۰	چ- ۲) افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی و خیرین مسکن‌ساز برای هر کدام از افراد تحت پوشش نهادها و سازمان‌های حمایتی از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، عوارض شهرداری و دهیاری و هزینه‌های انشعاب آب، فاضلاب، برق و گاز برای واحدهای مسکونی اختصاص یافته به آنان براساس الگوی مصرف، فقط برای یک بار معافند.
۸۰	ح) با اقدام سازمان بهزیستی و همکاری سایر دستگاه‌ها تا پایان اجرای قانون برنامه به‌نحوی که جمعیت کودکان کار حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) کاهش یابد.
۸۱	دولت مکلف است در اجرای بند «۴۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم، نسبت به تدوین برنامه، برقراری، استقرار و روزآمدسازی نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی چندلایه مشتمل بر حوزه امدادی، حمایتی و بیمه‌های اجتماعی بجز سلامت با رعایت سطح‌بندی خدمات در سطوح پایه، مازاد و مکمل براساس غربالگری اجتماعی و آزمون وسع و نیازمندیابی فعال و مبتنی بر سطح دستمزد و یا درآمد افراد و خانواده اقدام و پس از طی مراحل قانونی مطابق بودجه سنواتی به اجرا درآورد و به‌منظور ساماندهی منابع و مصارف مربوط به یارانه‌های اجتماعی، رفع همپوشانی‌ها، دسترسی عادلانه به خدمات، اجرای این نظام از طریق ایجاد پایگاه اطلاعات، سامانه و پنجره واحد خدمات رفاه و تأمین اجتماعی و مبتنی بر شکل‌گیری پرونده الکترونیک رفاه و تأمین اجتماعی با تبعیت از پرونده الکترونیک سلامت ایرانیان موضوع ماده (۸۴) این قانون برای تمامی آحاد جامعه صورت می‌پذیرد و کلیه سازمان‌ها، صندوق‌ها، نهادها و دستگاه‌های اجرایی فعال در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی که به هر نحوی از انحا از بودجه دولتی و عمومی استفاده می‌کنند و یا از دولت مجوز فعالیت دریافت می‌نمایند مکلفند طبق ضوابط قانونی از این نظام تبعیت کنند.

ماده/ بند	قانون برنامه ششم توسعه
۸۳	الف) سازمان‌های مناطق آزاد مکلفند به منظور زدودن فقر از چهره مناطق آزاد تجاری یک درصد (۱٪) از محل وصول عوارض ورود کالا و خدمات این مناطق را پس از واریز به خزانه کل کشور طبق بودجه سنواتی از طریق کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی برای اشتغال محرومان و نیازمندان بومی این مناطق اختصاص دهند.
۸۳	ب) کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی موظفند جهت توانمندسازی افراد تحت پوشش خود سالیانه یکصد هزار نفر به ترتیب هفتاد درصد (۷۰٪) کمیته امداد امام خمینی (ره) و سی درصد (۳۰٪) سازمان بهزیستی را صاحب شغل نمایند. دولت طبق بودجه سنواتی تسهیلات قرض الحسنه لازم را در جهت تحقق این امر در نظر خواهد گرفت.
۸۷	دولت موظف است اقدامات لازم برای اجرای صحیح و به موقع قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران را به عمل آورد و اعتبار کافی را در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید و کلیه آیین‌نامه‌های اجرایی آن را حداکثر تا ۶ ماهه سال اول اجرای قانون برنامه تصویب و ابلاغ نماید.
۸۷	ب) دولت مکلف است در سال اول اجرای قانون برنامه اعتبار مورد نیاز برای اجرای تبصره ماده (۳۸) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران را در لویای بودجه سنواتی پیش‌بینی نموده و از طریق سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح به کلیه آزادگان و جانبازان واجد شرایط پرداخت نماید.
۸۷	پ) دولت موظف است خانواده معظم شهدا، جانبازان، آزادگان، رزمندگان و افراد تحت تکفل ایشان (والدین و همسران و فرزندان) دارای تابعیت غیرایرانی که در طول هشت سال دفاع مقدس یا بعد از آن در راستای مأموریت محوله از سوی مراجع ذیصلاح به درجه رفیع شهادت یا جانبازی یا اسارت ناآلوده‌اند پس از تأیید مراجع مذکور تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران قرار دهد و رزمندگان نیز بنابه تشخیص ستاد کل نیروهای مسلح تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح (ساتا) قرار می‌گیرند.
۸۷	خ) کلیه فرزندان و همسران شهدای شاغل در دستگاه‌های موضوع ماده (۲) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران می‌توانند با حداکثر هشت سال سنوات ارفاقی و با دریافت حقوق و مزایای کامل بازنشسته شوند
	ر) ایثارگرانی که به موجب قوانین و مقررات مربوط از امتیاز یک مقطع تحصیلی بالاتر بهره‌مند می‌باشند با داشتن مدرک کارشناسی، مشمول بند «الف» ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری بوده و می‌توانند تا سی و پنج سال خدمت کنند.
	ز) آزادگانی که به دلیل استفاده از دو برابر شدن سابقه اسارت زودتر از خدمت سی سال بازنشسته شده‌اند، می‌توانند برای یک بار و با رعایت شرط سنی زیر شصت و پنج سال با بازگشت به خدمت، حسب مورد سی یا سی و پنج سال خدمت خود را تکمیل کنند و سپس با لحاظ عین سوابق اسارت به بازنشستگی ناآلوده آیند.
	ژ) مسئولیت رسیدگی و ارائه خدمات مطابق قوانین و مقررات به کلیه جانبازان، آزادگان و خانواده معظم شهدا که در بنیاد دارای پرونده ایثارگری می‌باشند به عهده بنیاد بوده و مسئول رسیدگی و ارائه خدمات رزمندگان هشت سال دفاع مقدس با معرفی و تأیید واحد یا مرکز امور ایثارگران نیروهای مسلح با سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (ساتا) می‌باشد.
۸۸	الف) دولت موظف است کلیه مطالبات معوق خانواده‌های معظم شهدا و ایثارگران (جانبازان و آزادگان) اعم از پاداش پایان خدمت و وجوه مربوط به ذخیره مرخصی استفاده نشده و کلیه مطالبات قانونی آنان را به طور کامل حداکثر در دو سال اول اجرای قانون برنامه مطابق بودجه سنواتی تأمین و توسط بنیاد پرداخت نماید. به نحوی که در پایان سال دوم اجرای قانون برنامه هیچ گونه مطالبات معوقی در حوزه ایثارگران و خانواده شهدا باقی نمانده باشد.
۸۸	ح) در صورتی که دریافتی ایثارگران و فرزندان شهدا و رزمندگان با حداقل دوازده ماه سابقه حضور در جبهه مشمول صندوق تأمین اجتماعی و صندوق بازنشستگی دیگری گردد بازنشستگی در هر صندوق

ماده/ بند	قانون برنامه ششم توسعه
	به طور مستقل انجام می گردد و با تحقق بازنشستگی این افراد در دو صندوق از مستمری بازنشستگی آن صندوق بهره مند می گردند. کمک دولت فقط به یک صندوق خواهد بود.
۸۸	خ) ایثارگران و فرزندان شهدا و آزادگان و جانبازان و رزمندگان با حداقل دوازده ماه سابقه حضور در جبهه برای یک بار از پرداخت مابه التفاوت برای پانزده سال سنوات بیمه ای ناشی از تغییر صندوق بیمه و بازنشستگی معافند. این مبلغ به عنوان مطالبه صندوق منتقل آلیه از دولت منظور و در قالب بودجه سنواتی توسط دولت پرداخت و تسویه می شود.
۸۸	پ) تبصره «۱»- مشمولان این بند با سی و پنج سال خدمت و حداقل شصت و پنج سال سن بازنشسته می شوند. تبصره «۲»- در صورت تمایل فرد به بازنشستگی پس از اتمام سی سال خدمت و یا حداکثر شصت سال سن می تواند درخواست بازنشستگی نماید.
۱۰۳	ب) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است در راستای سیاست های تحکیم خانواده ظرف ۶ ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون بررسی و طرح لازم برای ایجاد بیمه اجتماعی زنان خانه دار حداقل دارای سه فرزند را فراهم و جهت تصمیم گیری قانونی ارائه نماید.

قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) با لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

جدول ۳. مقایسه مواد مرتبط به حوزه بیمه های اجتماعی در قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) با لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

ماده	قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)
۲۹	دولت مکلف است در راستای ایجاد ثبات، پایداری و تعادل بین منابع و مصارف صندوق های بیمه و بازنشستگی، نسبت به اصلاح ساختار این صندوق ها براساس اصول زیر اقدام قانونی به عمل آورد: ۱. کاهش وابستگی این صندوق ها به کمک از محل بودجه عمومی دولت به استثنای سهم قانونی دولت در حق بیمه از طرق مختلف از جمله تنظیم عوامل مؤثر بر منابع و مصارف صندوق ها منطبق بر محاسبات بیمه ای، کاهش حمایت های غیربیمه ای صندوق ها و انتقال آن به نهادهای حمایتی، تقویت سازوکارهای وصول به موقع حق بیمه ها و تقویت فعالیت های اقتصادی و سرمایه گذاری سودآور با اولویت سرمایه گذاری در بازار پول و سرمایه، به نحوی که سود سرمایه گذاری مورد نظر کمتر از سود اوراق مشارکت بانکی نباشد.

موادی از قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه با لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

جدول ۴. مقایسه مواد مرتبط به حوزه بیمه‌های اجتماعی در قانون احکام دائمی برنامه‌های

توسعه با لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

ماده	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه
۶	الف) کارکنان تحت پوشش صندوق‌های بازنشستگی می‌توانند در صورت انتقال به سایر دستگاه‌ها یا بازخریدی، اخراج، استعفا و استفاده از مرخصی بدون حقوق، بدون محدودیت زمان کماکان مشمول صندوق بازنشستگی خود باشند. در این صورت حق بیمه سهم بیمه‌شده و کارفرما به‌استثنای افراد منتقل‌شده به‌عهده بیمه‌شده است. ب) دولت موظف است هر ساله اعتبار لازم موضوع تبصره «۲» ماده (۲۸) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ را در ردیف جداگانه‌ای در قانون بودجه سالیانه پیش‌بینی کند. پ) از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون در صورتی که دریافتی ایثارگران و فرزندان شهدا مشمول صندوق تأمین اجتماعی و بازنشستگی دیگری گردد، در صورت پرداخت کسور سهم بیمه‌شده و دولت و کارفرما مربوط به حق بیمه صندوق تأمین اجتماعی توسط این افراد و با تحقق شرایط بازنشستگی آنها در هر صندوق، بازنشستگی در هر صندوق به‌طور مستقل انجام گیرد و از مستمری بازنشستگی هر دو صندوق بهره‌مند می‌شوند.
۹	الف) شورای عالی بیمه سلامت کشور مکلف است هر ساله قبل از تصویب بودجه سال بعد در هیئت وزیران نسبت به بازنگری ارزش نسبی و تعیین تعرفه خدمات سلامت برای کلیه ارائه‌دهندگان خدمات بهداشت، درمان و تشخیص در کشور اعم از دولتی و غیردولتی و خصوصی با رعایت اصل تعادل منابع و مصارف و قیمت واقعی در جهت تقویت رفتارهای مناسب بهداشتی، درمانی و مبانی محاسباتی واحد و یکسان با حق فنی واقعی یکسان برای بخش دولتی و غیردولتی در شرایط رقابتی و براساس بند «۸» ماده (۱) و مواد (۸) و (۹) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب ۱۳۷۳/۰۸/۰۳ اقدام و مراتب را پس از تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور، قبل از پایان هر سال برای سال بعد جهت تصویب به هیئت وزیران ارائه کند. این بند به‌عنوان یک ماده بعد از ماده (۲) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب ۱۳۷۳/۰۸/۰۳ الحاق می‌گردد. ب) آزمایش اجباری برای تأیید سلامت کلیه رانندگان وسایل حمل‌ونقل عمومی مشمول بیمه سلامت است. هزینه‌های مربوط از محل اعتبار موضوع ماده (۳۰) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تأمین می‌شود.
۵۷	الف) به‌منظور بسط و گسترش هرچه بیشتر عدالت اجتماعی در جامعه، کاهش فقر و نابرابری، تحقق اقتصاد مقاومتی و عدالت‌بنیان کردن توسعه اقتصادی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است نسبت به رصد شاخص‌های رفاه و تأمین اجتماعی و تقویم و اثرسنجی برنامه‌ها و اقدامات اقتصادی بر وضعیت و کیفیت زندگی اقشار و گروه‌های هدف اقدام و نسبت به تهیه و تدوین و اجرای (بسته‌های سیاستی) زیر متناسب با فرآیندهای رشد، توسعه و پیشرفت مبادرت کند: ۱. بسته سیاستی (صیانت اجتماعی) مبتنی بر مصون‌سازی و پیشگیری از بروز مخاطرات و آسیب‌های اجتماعی و مداخله مؤثر برای کاهش و کنترل آسیب‌های اجتماعی و تحکیم و تقویت پیوندهای اجتماعی ۲. بسته سیاستی (حمایت اجتماعی) مبتنی بر ارائه خدمات اجتماعی متناسب با نیازهای جسمی و روانی اقشار و گروه‌های هدف جهت برابری فرصت‌ها و زمینه‌سازی بازگشت و حضور فعال افراد آسیب‌دیده در اجتماع ۳. بسته سیاستی (مساعادت اجتماعی) مبتنی بر ارائه خدمات جبرانی و ترمیمی متناسب با نیازهای معنوی و مادی اقشار و گروه‌های هدف از طریق توانمندسازی، کارگستری، مهارت‌آموزی و ایجاد زمینه‌های خودتکایی آنها ۴. بسته سیاستی (بیمه‌های اجتماعی) مبتنی بر ایجاد زمینه جلب مشارکت بیشتر ذینفعان در تأمین مالی خدمات اجتماعی از طریق افزایش ضریب نفوذ بیمه‌های اجتماعی درمانی و بازنشستگی در کشور

ماده	قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه
	تبصره «۱» - اجرای مراتب فوق براساس نیازمندیابی فعال، غربالگری اجتماعی و آزمون وسع و متناسب با نیازهای اقشار و گروه‌های هدف انجام می‌پذیرد به نحوی که منجر به اثربخشی بیشتر اجرای هدفمندی یارانه‌ها شده و منابع مزبور به سمت خانوارهای نیازمند واجد شرایط هدایت و به منظور کاهش و رفع انواع مختلف فقر از قبیل فقر غذایی، معیشتی، بیمه‌ای، آموزشی و مسکن به کار گرفته می‌شود و در قالب اعطای یارانه‌های نقدی، کالایی، بیمه‌ای (درمان، بازنشستگی و بیکاری) مسکن اجتماعی و حمایتی و نظایر آن هزینه می‌شود. تبصره «۲» - به منظور هماهنگی و نظارت بر حسن اجرای قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و تقویت نظام چندلایه تأمین اجتماعی با رعایت یکپارچگی، انسجام ساختاری، همسویی و هماهنگی بین این لایه‌ها مشتمل بر خدمات حمایتی و توانمندسازی فقرا و محرومان و سایر گروه‌های هدف و کاهش آسیب‌های اجتماعی، بیمه‌های اجتماعی پایه شامل مستمری‌های پایه و بیمه‌های مکمل بازنشستگی و هماهنگی و نظارت بر عملکرد دستگاه‌های ذیربط، تصویب شاخص‌های اجرایی برای تحقق اهداف، وضع آیین‌نامه و اسناد توسعه و ترتیبات شوراهای تخصصی و راهبردی برای حوزه‌های مذکور، تصمیمات شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی با تصویب وزرای عضو شورای مذکور و تأیید رئیس‌جمهور و ابلاغ وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، لازم‌الاجراست.

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور.
۲. قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور.
۳. قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور.
۴. قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور.
۵. قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور.
۶. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه.
۷. قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲).
۸. قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران.
۹. قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴.
۱۰. قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی.
۱۱. قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای «الف» و «ب» ماده (۳) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۸/۲۱.

مرکز پژوهش‌ها

مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش	شماره مسلسل: ۱۵۶۷۰
دوره دهم - سال دوم	شماره چاپ: ۷۶۰
تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱	شماره ثبت: ۳۴۸
عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۳۹. تحلیلی بر اعتبارات امور رفاه اجتماعی (فصل بیمه‌های اجتماعی و حمایتی)	
نام دفتر: مطالعات اجتماعی تهیه و تدوین کنندگان: علی خلیلی، سمیه صدیقی، محمدرضا مالکی همکاران: منوچهر نامغ، موسی بیات، فرهاد بزرافکن ناظران علمی: علی اخوان بهبهانی، ایروان مسعودی اصل متقاضی: کمیسیون اجتماعی ویراستار تخصصی: _____ ویراستار ادبی: _____	
واژه‌های کلیدی: ۱. تأمین اجتماعی ۲. بیمه‌های اجتماعی ۳. بیمه سلامت ۴. بازنشستگی ۵. حمایتی ۶. رفاه اجتماعی	
	
تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۱۰/۱۰	